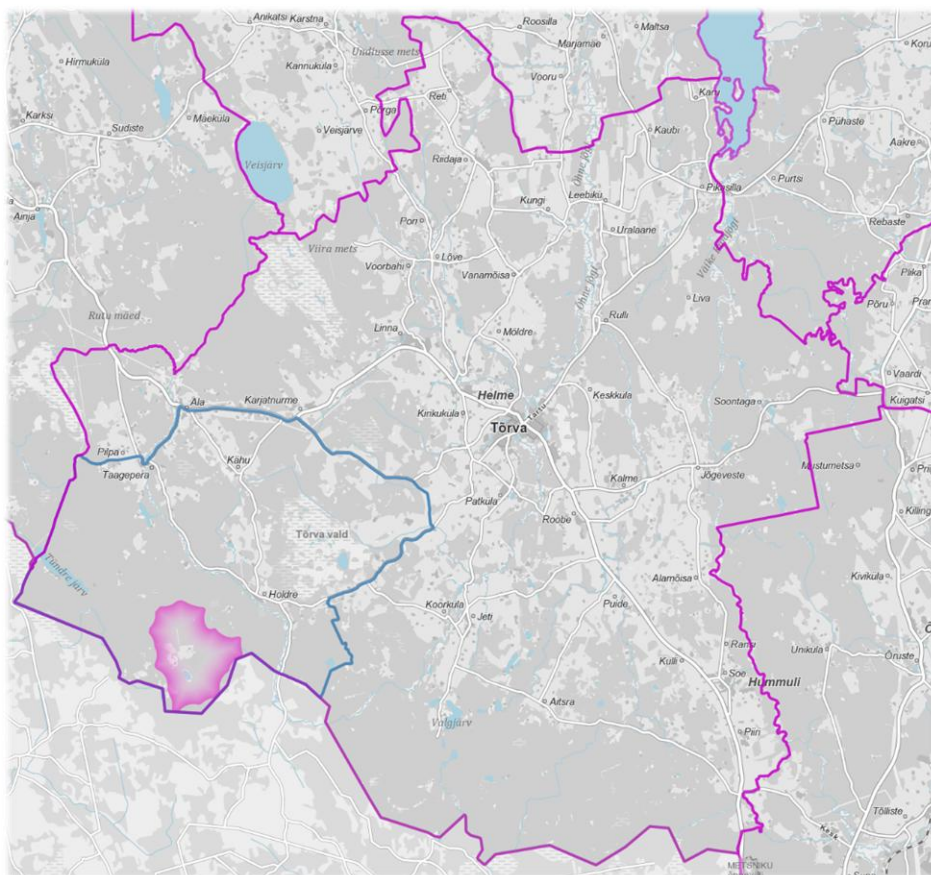

AB Artes Terrae OÜ
Reg kood 12978320
Küütri 14, Tartu 51007
Tel 742 0218
art@artes.ee
www.artes.ee

Tõrva valla eriplaneering I, asukoha eelvalik

Tõrva vald

Tõrva Vallavalitsus
Reg nr 77000418
Kevade 1, Tõrva, Tõrva vald, 68605 Valga maakond

Töö nr: 23029ÜP3
Kuupäev: 13.10.2026

Planeeringu asukoha eelvaliku otsuse tegija, planeeringu korraldaja: Tõrva vald.

Planeeringu asukoha eelvaliku eelnõu koostamise konsultant: AB Artes Terrae OÜ. Projekti juht ja planeeringu koostaja, ruumilise keskkonna planeerija (tase 7, nr 163359), volitatud maastikuarhitekt-ekspert (tase 8, nr 155390) Heiki Kalberg. Planeeringu koostaja, ruumilise keskkonna planeerija (tase 7, nr 202002) Jürgen Vahtra.

Planeeringu asjakohaste mõjude, sh keskkonnamõju strateegilise hindamise esimese etapi aruande koostaja: LEMMA OÜ. Keskkonnamõju strateegilise hindamise juhtekspert (KMH litsents KMH0153) Piret Toonpere.

Huvitatud isik: Evecon OÜ (registrikood 10340286).

Sisukord

1	Eriplaneeringu koostamise vajadus ja eesmärk	5
2	Seosed asjakohaste strateegiliste arengudokumentidega	6
2.1	Kliimapolitiika põhialused aastani 2050.....	6
2.2	Eesti energiamajanduse arengukava 2035 ja energiamajanduse korralduse seadus.....	6
2.3	Eesti kliimamuutustega kohanemise arengukava aastani 2030	7
2.4	Valga maakonnaplaneering 2030+	7
2.5	Tõrva valla üldplaneering	9
3	Planeerimislahendus	12
3.1	Eelvaliku ala tekkelugu	12
3.2	Tuulepargi eelvaliku ala.....	13
3.3	Projekteerimistingimuste andmise aluseks olevad tingimused	14
3.3.1	Ehitiste kasutamise otstarve	14
3.3.2	Suurim lubatud arv maa-alal	14
3.3.3	Asukoht	14
3.3.4	Suurim lubatud ehitisealune pind	14
3.3.5	Kõrgus ja vajaduse korral sügavus	14
3.3.6	Arhitektuurilised, ehituslikud ja kujunduslikud tingimused.....	15
3.3.7	Tuulepargi teenindamiseks vajaliku ehitise võimalik asukoht	15
3.3.8	Ehitusuuringu tegemise vajadus	16
3.3.9	Haljastuse, heakorra ja liikluskorralduse põhimõtted	16
3.3.10	Lammutamise tähtaeg.....	16
3.4	Tuuleparki teenindav elektritaristu.....	16
3.5	Tuuleparki teenindavad teed	17
3.6	Tuletõrjevesi.....	19
3.7	Lennuohutuse tagamine	19
3.8	Riigikaitsepiirangud.....	20
3.9	Mürakategooria määramine	20
3.10	Varjutusega seonduvad mõjud	21
3.11	Mõju vähendamine taimestikule	22
3.12	Mõju vähendamine linnustikule.....	23
3.13	Mõju vähendamine nahkhiirtele	24
3.14	Mõju vähendamine rohevõrgustikule.....	25
3.15	Mõju vähendamine veestikule	26
3.16	Mõju vähendamine väärtuslikule põllumajandusmaale ja huumuskihile.....	27
3.17	Mõju vähendamine kliimale.....	27
3.18	Mõju vähendamine kultuuripärandile	27
3.19	Mõju sideteenustele	28
3.20	Jäätmete teke	28
3.21	Kehtivate detailplaneeringute kehtivuse peatamine.....	28
3.22	Detailplaneeringute koostamine eriplaneeringu planeeringualal	28
3.23	Üldplaneeringu muutmine	28
3.24	Planeeringu elluviimine.....	29
4	Joonis	32

Asukoha eelvaliku põhijoonis 1:40000

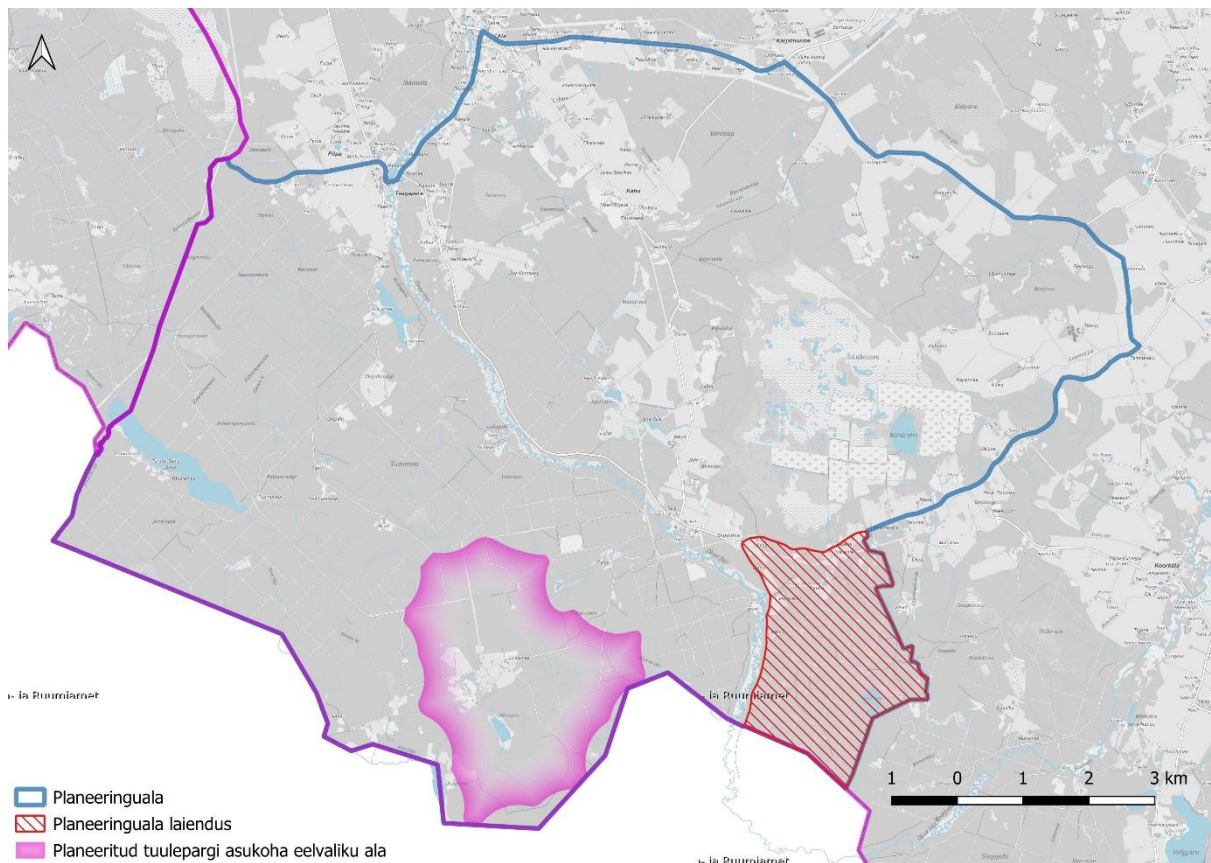
5 Lisa

Planeeringu keskkonnamõju strateegilise hindamise aruanne (KSH)

1 Eriplaneeringu koostamise vajadus ja eesmärk

Eriplaneering ja keskkonnamõju strateegilise hindamise koostamine algatati Tõrva Vallavolikogu 25.10.2022. a otsusega nr 1-3/2022/24 „Kohaliku omavalitsuse eriplaneeringu ja keskkonnamõju strateegilise hindamise algatamine“. Eriplaneeringu koostamise eesmärgiks välja selgitada sobiv ala tuulepargi rajamiseks valla edelaosas paikneval 115 km² suurusel alal. Planeeringu eelnõus tehakse ettepanek planeeringuala laiendamiseks kagu suunas 6,6 km² ulatuses (vt joonis 1) seoses vajadusega täiendada üldplaneeringu rohevõrgustikku täiendava koridoriga.

Joonis 1. Planeeringuala, sh eelnõu koostamisel selgunud planeeringuala laiendamise vajadus.

Tuulepargi rajamise vajadus tuleneb Eesti riigi kliima- ja energiapoliitikast. Eesti pikaajaline eesmärk on minna üle vähese süsinikuheitega majandusele, mis tähendab järk-järgult eesmärgipärast majandus- ja energiasüsteemi ümberkujundamist ressursitõhusamaks, tootlikumaks ja keskkonnahoidlikumaks. Eesti lühiajaline eesmärk on, et aastaks 2030 peaks kogu tarbitav elekter oleks toodetud taastuvatest allikatest.

Eriplaneeringu koostamise vajadus tuleneb planeerimisseaduse § 95 lõikest 1, mille kohaselt koostatakse kohaliku omavalitsuse eriplaneering olulise ruumilise mõjuga ehitise püstitamiseks, kui olulise ruumilise mõjuga ehitise asukoht ei ole üldplaneeringus määratud. Vastavalt Vabariigi Valitsuse 01.10.2015 määrusele nr 102 Olulise ruumilise mõjuga ehitiste nimekiri punktile 4 loetakse enam kui 30 meetri kõrgustest elektrituulikute koosnev tuulepark olulise ruumilise mõjuga ehitiseks. Vastavalt Vabariigi Valitsuse 26.06.2003 määrusele nr 184 Võrgueeskiri on tuulepark mitmest elektrituulikust ning elektrituulikuid omavahel ja neid liitumispunktiga ühendavatest seadmetest, ehitistest ning rajatistest koosnev elektrijaam.

Käesolev eriplaneeringu asukoha eelvalik on planeerimisseaduse § 95 kohane kohaliku omavalitsuse eriplaneeringu asukoha eelvalik. Eriplaneeringu eelnõu on koostatud eeldusel, et planeerimisseaduse § 95¹ kohase otsusega soovitakse loobuda detailse lahenduse koostamisest.

Eriplaneeringu asukoha eelvaliku juurde kuulub planeeringu lisana *Tõrva valla eriplaneeringu asjakohaste mõjude, sh keskkonnamõju strateegilise hindamise esimese etapi aruanne*. Viidatud aruandes on põhjalikumalt käsitletud asjakohaseid mõjusid ning esitatud vajadusel leevendus- ja seiremeetmed, mis on võetud aluseks planeeringulahenduse koostamisel. Planeeringu seletuskirjas ei korrata üle planeeringu lisaks oleva mõjude hindamise aruandes esitatud asjaolusid, kuid otsuse tegemisel on aluseks aruandes esitatu – vajadusel tuleb vastava teemavaldkonna otsuse põhjuse selgitamisel tutvuda mõjude hindamise aruandega.

2 Seosed asjakohaste strateegiliste arengudokumentidega

2.1 Kliimapoliitika põhialused aastani 2050¹

Kliimapoliitika põhialused on visioonidokument, milles seatud põhimõtted ja poliitikasuunad viiakse edaspidi ellu valdkondlike arengukavade uuendamisel. Selgesõnaline poliitikasuundade sõnastamine ja jõustamine motiveerib samas suunas tegutsema ka erasektorit ja ühiskonda laiemalt. 08.02.2023. a. Riigikogus ajakohastatud „Kliimapoliitika põhialused aastani 2050“ näeb ette, et Eesti pikaajaline siht on tasakaalustada kasvuhoonegaaside heide ja sidumine hiljemalt 2050. aastaks ehk vähendada selleks ajaks kasvuhoonegaaside netoheide nullini.

Eesti pikaajaline eesmärk on kliimapoliitika põhialuste kohaselt minna üle vähese süsinikuheitega majandusele, mis tähendab järk-järgult eesmärgipärast majandus- ja energiasüsteemi ümberkujundamist ressursitõhusamaks, tootlikumaks ja keskkonnahoidlikumaks.

Eriplaneeringuga kavandatav tegevus on kooskõlas Eesti kliimapoliitika põhialustega.

2.2 Eesti energiamajanduse arengukava 2035 ja energiamajanduse korralduse seadus

Energiamajanduse arengukava aastani 2035 (ENMAK)² üldeesmärgiks on, et Eesti energiamajandus tagab energiajulgeoleku, kasvatab riigi konkurentsivõimet ja aitab kaasa puhta energiaga majandusele üleminekule. Arengukavas säilitatakse taastuvelektri 100% ambitsioon lõpptarbimisest säilib ning on turupõhine, mis tähendab, et see saavutatakse siis kui tehnoloogiad on tegevustoetusteta konkurentsivõimelised. 2030. aastaks ei ole arengukava kohaselt võimalik ja majanduslikult mõistlik seda eesmärki saavutada. Aastaks 2035 näeb arengukava maismaatuuleparkidesse investeringute vajadust ette 1300–1800 MW ulatuses. Kavandatav tuulepark täidaks 21 tuuliku korral 7 MW (147 MW) tuulikute korral 8-11 % soovitud eesmärgist. Tegu oleks olulise panusega taastuenergia eesmärgi täitmise suunas.

1. novembrist 2022 on energiamajanduse korralduse seaduses §32¹ sätestatud, et *aastaks 2030 moodustab taastuenergia vähemalt 65 protsenti riigisisestest energia summaarsest lõpptarbimisest. Elektrienergia summaarsest lõpptarbimisest moodustab taastuenergia vähemalt 100 protsenti ja soojuse summaarsest lõpptarbimisest vähemalt 63 protsenti. Maantee- ja raudteetranspordis kasutatud taastuenergia moodustab vähemalt 14 protsenti kogu transpordisektoris tarbitud energiast.*

Tuulepargi rajamine on kooskõlas nii ENMAK 2035 eesmärkidega kui ka energiamajanduse korralduse seadusega. Tuulepargi rajamine loob soodsad tingimused taastuvatest energiaallikatest elektri tootmise osakaalu suurenemiseks.

¹ https://ec.europa.eu/clima/sites/its/its_ee_en.pdf

² https://kliimaministeerium.ee/energiamajanduse_arengukava

2.3 Eesti kliimamuutustega kohanemise arengukava aastani 2030³

Kliimamuutustega kohanemise arengukava strateegiliseks eesmärgiks on suurendada Eesti riigi, regionaalse ja kohaliku tasandi valmidust ja võimet kliimamuutuste mõjuga kohanemiseks.

Energeetika ja varustuskindluse eesmärkide seadmisel seab arengukava üheks meetmeks kliimamuutusest tingitud riskide ennetamise energiavõrkudes ja taastuvenergia kasutamisel.

Energiasõltumatuse, varustuskindluse ja energiajulgeoleku valdkonna meetme tegevused on tihedalt seotud Energiamaajanduse arengukavaga aastani 2030, suurendavad energiasõltumatust, energiaga varustuse kindlust ja energiaturvalisust nii praegu kui ka karmistuvate ilmastikuolude ja võimalike äärmuslike ilmastikunähtuste sagenemise korral, seda nii riiklikul kui regionaalsel tasemel. Energiasõltumatuse juhtmõte on sõltumatus energiakandjate impordist, energiatootmisel tugineda kodumaistele kütustele ja eelkõige taastuvatele kütustele ning taastuvenergiaallikate kasutamine ja energiatootmise portfelli mitmekesistamine.

Tuuleparkide rajamine on kooskõlas kliimamuutustega kohanemise arengukava eesmärkidega.

2.4 Valga maakonnaplaneering 2030+⁴

Valga maakonnaplaneeringuga tuulikuparkide rajamiseks eelistatud alasid ei kavandata, kuid Valga maakonnaplaneeringu seletuskirja ptk-s 4.2.5 on esitatud taastuvenergeetika arendamise põhimõtted.

Valga maakonnaplaneeringu alusel hajaenergeetikas, kus maakasutuslikult on vajalik maatulundusmaa kasutuselevõtmine energia tootmiseks, tuleb eelistada vähem väärtuslikke alasid (väljaspool rohelist võrgustikku, väärtuslikke maastikke ja väärtuslikku põllumajandusmaad). Valga maakonnaplaneeringuga ei nähta ette konkreetseid taastuvenergia arendamise piirkondi maakonnas.

Eriplaneeringu ja KSH koostamisel lähtutakse maakonnaplaneeringuga seatud tuuleenergeetika ruumilise arendamise üldistest tingimustes. Maakonnaplaneeringu seletuskirja järgi tuuleparkide rajamises Valga maakonda tuleb lähtuda järgmistest põhimõtetest:

- Kaitseministeeriumiga tuleb kooskõlastada kõigi, st mistahes kõrgusega tuulegeneraatorite ja tuuleparkide planeeringud ja projekteerimistingimused või nende andmise kohustuse puudumisel ehitusloa eelnõud või ehitamise teatised. Riigikaitseliste huvide tagamiseks on tarvis Kaitseministeeriumiga koostööd alustada juba tuulegeneraatori või tuulepargi kavandamise algstaadiumis;
- tuulikute kavandamisel peab tuuliku minimaalne kaugus riigimaanteest olema võrdne tuuliku kogukõrgusega (mast ja tiiviku laba kõrgus) ning tuulikute planeerimisel peab lähtuma avariiohtu leevendavatest meetmetest;
- tuulikute kavandamisel peab tuuliku minimaalne kaugus raudtee kaitsevööndi piirist olema võrdne tuuliku kogukõrgusega (mast ja tiiviku laba kõrgus) ning tuulikute planeerimisel peab lähtuma avariiohtu leevendavatest meetmetest;
- tuuleparkide kavandamisel tuleb tähelepanu pöörata mürahäiringu vältimisele ning vajadusel leevendusmeetmete väljatöötamisele. Uute tuuleparkide kavandamisel tuleb eesmärgiks seada seadusandluse järgse kõige rangema tööstusmüra ekvivalenttaseme normväärtuse tagamine ehk II kategooria elamumaa puhul 50 dB päeval ning 40 dB öösel;
- tuulikute ja tuuleparkide, kui maastikul domineerivate objektide, kavandamisel lähtuda maastikuväärtuste säilimisest.

Tingimused roheline võrgustiku säilimiseks ja toimimiseks:

³ <https://envir.ee/kliimamuutustega-kohanemise-arengukava>

⁴ <https://maakonnaplaneering.ee/maakonna-planeeringud/viljandimaa/>

- tuumaladel ja koridorides, kus metsakategooriaks on tulundusmets, võib arendada majandustegevust;
- võrgustiku funktsioneerimiseks on vajalik, et looduslike alade osatähtsus tuumalas ei langeks alla 90%;
- uue hoonestuse kavandamisel ei tohi üldjuhul läbi lõigata roheline võrgustiku koridore. Koridori läbilõikamisel tuleb leida samaväärne asenduskoridor;
- rohumaadel on koosluse säilitamise huvides vajalik taastada põllumajandustegevus (karjatamine ja regulaarne niitmine);
- säilitada tuleb maastikulist ja bioloogist mitmekesisust – metsakooslusi, poollooduslikke ja looduslikke niite ja neid ühendavaid koridore. Oluline on maastikulist mitmekesisust suurendavate põlluservade, kraavide, tee- ja metsaservade ning väikesepinnaliste biotoopide, nagu kivikuhjad ja põlluvahe-metsatukad, hoidmine;
- infrastruktuuriobjektide (eelkõige maanteed) arenduste/rekonstrueerimise korral, mis toimuvad rohevõrgustiku konfliktialadel, tuleb nende objektide kavandamise (planeerimise, projekteerimise) faasis ette näha toimivad lahendused konfliktide leevendamiseks, kasutades vastavalt vajadusele tee-ehituslikke, liikluskorralduslikke jm asjakohaseid meetmeid.

Tingimused väärtuslike maastike säilimiseks ja väärtuste suurendamiseks:

- säilitada tuleb väärtuslike maastike arhitektuuriline ja maastikuline miljö;
  - väärtuslikel maastikel ehitamise peamiseks põhimõtteks peab olema ajaloolise asustusstruktuuri hoidmine, võimalusel taastamine ning ajalooliste ehitusjoonte, maastikulise paigutuse, külatüüpide ja hoonete omavahelise paigutusmustri vastavuse tagamine ajaloolisele üldilmele. Miljöölisel väärtusel tuleb säilitada oma õiges keskkonnas, s.t mitte näha ette talude, üksikute hoonete või rajatiste ümberpaigutamist;
  - hoida traditsioonilist maakasutust ja maastikke, kus tavapärasest paremini on säilinud asustusstruktuur, teedevõrk ja arhitektuur;
- säilitada ja avada ilusad vaatekohad;
- uute rajatiste ja joonehitiste kavandamisel tuleb tagada olemasolevate väärtuste säilimine ning maastikuarhitektuuriline sobivus väärtusliku maastiku ajaloolis-kultuurilise taustaga,
  - maastikul domineerima jäävate objektide (nt tuulegeneraatorite, mobiilsidemastide, vesiehitiste, kõrgepingeliinide jt) kavandamine on üldjuhul keelatud. Erandkorras ehitamise kavandamisel väärtuslikele maastikele tuleb igal konkreetsel juhul lähtuda maastikuanalüüsist ja kaaluda detailplaneeringu koostamise kohustust;
- põllumajandusmaad tuleb säilitada avatuna ning soovitatavalt kasutusel olevatena;
  - säilitada põllumajandusmaastike avatus (maastikul avanevad lähi- ja kaugvaated);
  - koostöös maaomanike, taluliitude ja külaliikumise organisatsioonidega ning omavalitsustega tuleb leida võimalusi väärtuslike põllumajandusmaade kasutuses hoidmiseks;
  - hoida korras maaparandussüsteemid.

Eelvalikualale jäi maakonnaplaneeringu kohane kohaliku tähtsusega III klassi väärtuslik maastik Mäsajärve ümbrus. Tõrva valla üldplaneeringu koostamisel leiti, et kuna antud maastikul puuduvad iseloomulikud ja esilekerkivad väärtused, mis vajavad täiendavat kaitset, ei ole maastiku väärtuslikkuse määramine põhjendatud. Kehtestatud üldplaneeringus eelvalikualale väärtuslikku maastikku määratud ei ole.

Maakonnaplaneering toob välja üldised põhimõtted väärtuslike põllumajandusmaade kasutamiseks ja säilitamiseks ning kajastab esialgse informatiivse andmekihina väärtuslike põllumajandusmaade paiknemist Valga maakonnas. Tingimused väärtuslike põllumajandusmaade kasutamiseks on, et

väärtuslikku põllumajandusmaad kasutatakse üldjuhul põllumajanduslikuks tegevuseks. Üldplaneeringuga võib määrata täiendavaid väärtuslikke põllumajandusmaid. Tuulepargi eelvalikualaga kattuvad maakonnaplaneeringu kohased väärtuslikud maastikud ja rohevõrgustiku alad. Kuna üldplaneering on täpsustanud maakonnaplaneeringu kohaseid väärtuslikke põllumajandusmaid, maastikke ja rohevõrgustiku alasid, siis üldplaneeringus määratud vastavate alade kattuvused planeeritud tuulepargi eelvalikualaga on esitatud joonis 2-l.

Maakonnaplaneeringu põhimõtet *Uute tuuleparkide kavandamisel tuleb eesmärgiks seada seadusandluse järgse kõige rangema tööstusmüra ekvivalenttaseme normväärtuse tagamine ehk II kategooria elamumaa puhul 50 dB päeval ning 40 dB öösel* on üldiselt arvestatud välja arvatud kaks järgnevat erandit:

- Pelgu elamumaa maaüksuse omanikuga on tehtud talumisservituudina erikokkulepe, et öine müratase võib olla kõrgem kui 40 dBA. Talumisservituudi seadmisega on maaomanik nõustunud maakonnaplaneeringust kõrgema müratasemega, mis ei lähe vastuollu kehtiva müra normtasemega elamualal;
- Lossimäe maatulundusmaa maaüksusel asub ETAK-i elu- või ühiskondlik hoone. Tegemist on hoonega, mida ei plaanita elamuna kasutada ning maaomanik on ka kirjalikult kinnitanud, et on kursis planeeringulahendusega ning valmis sõlmima hoonestusõiguse lepingut tuulepargi ehitamiseks.

2.5 Tõrva valla üldplaneering

Tõrva valla üldplaneering on kehtestatud Tõrva Vallavolikogu 21.03.2024 otsusega nr 1-3/2024/6.

Üldplaneeringuga ei nähta Tõrva valla territooriumile ette põhivõrguga ühendatavaid tööstuslikke tuuleparke. Tuulepargi püstitamiseks tuleb koostada kohaliku omavalitsuse eriplaneering, mille raames lepatakse eraldi kokku pargi rajamise tingimused (nt tuulepargi kaugus eluhoonest, kaitstavatest loodusobjektidest jne).

Allpool on esitatud üldplaneeringu tingimused, mida eriplaneeringuga tuulepargi kavandamisel tuleb arvestada.

Väärtusliku põllumajandusmaa kaitse- ja kasutustingimused:

- väärtuslik põllumajandusmaa hoitakse põllumajanduslikus kasutuses. Metsastamine ei ole lubatud, kuid väärtuslikule põllumajandusmaale võib mulla kaitseks, kliimakahjustuste leevendamiseks või põllumajandusmaa massiivi ruumikuju mitmekesistamiseks rajada või lasta looduslikult tekkida maastikuelementidel, nagu puuderida või -hekk, kiviaed või puudesalu. Samuti võib väärtuslikku põllumajandusmaad kasutada taimlana, puukoolina või kuni viie aasta vanuse raieringiga puude ja põõsaste kasvatamiseks;
- väärtuslikule põllumajandusmaale võib ehitada ja/või püstitada erineva kasutusotstarbega uusi ehitisi (elamu koos abihoonetega, ühiskondliku hoone, äri- ja tootmishoone, loomapidamishoone või muud põllumajandusehitist, puhkemajandusliku hoone, teid, tuule abil elektrit tootvaid taastuvenergia tootmiseadmeid vm ehitisi) ja/või olemasolevat ehitist laiendada, kuid:
  - ehitised tuleb paigutada eelkõige olemasoleva tee äärde ja kõlviku piirile, vältides põllumassiivide tükeldamist;
  - uute teede rajamist tuleb võimalusel vältida, juurdepääs ehitisele lahendada eelkõige olemasolevaid teid kasutades. Kui juurdepääsuks tee rajamine väärtuslikule põllumajandusmaale on vältimatu, rajada tee viisil, mis põllumassiivi kasutust võimalikult vähe kahjustaks. Kui tee rajamine põhjustab väärtusliku

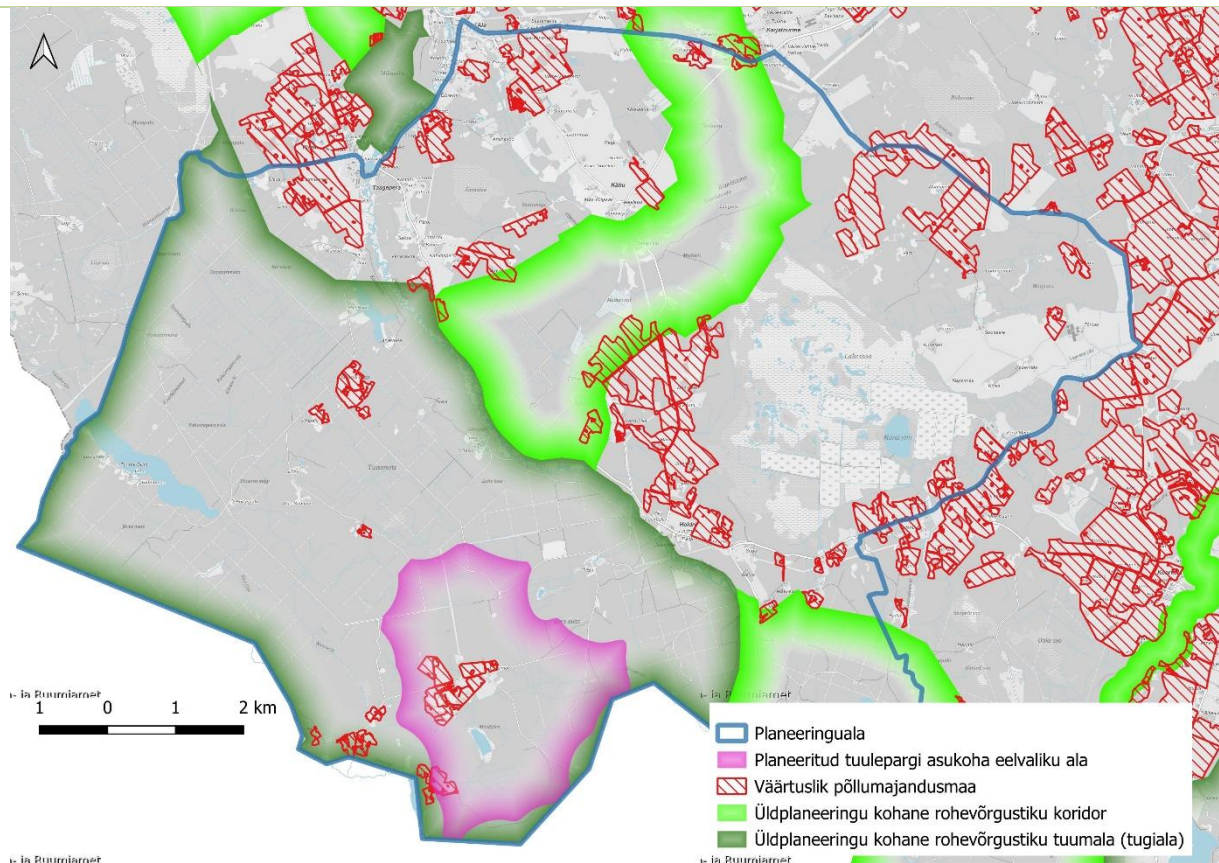
põllumajandusmaa massiivi jagunemise mitmeks, peab jagunemise tulemusena moodustunud põllumassiivi suurus olema vähemalt kahe hektari suurune;

- väärtuslikule põllumajandusmaale võib ehitada uue ehitise või olemasolevat laiendada, kui enne üldplaneeringuga väärtusliku põllumajandusmaa massiivi määramist on maa-alale kehtestatud detailplaneering või välja antud projekteerimistingimused, ehitusload, ehitusteatised;
- väärtuslikud põllumajandusmaad ei ole takistuseks kaevandamisloa taotlemisele ja väljastamisele õigusaktidega sätestatud korras.

Kasutus- ja ehitustingimused rohelises võrgustikus:

- tegevuste kavandamisel tuleb lähtuda rohelise võrgustiku eesmärkidest ja tagada, et roheline võrgustik jääb toimima. Võrgustiku funktsioneerimiseks on vajalik, et loodusliku maakattega alade (tehispindadega hõlmamata ala) osatähtsus ei langeks tugialal alla 90% (tingimus ei laiene maavarade kaevandamisele õigusaktidega sätestatud korras);
- uute tiheasustusega alade kavandamine rohelise võrgustiku alale ei ole lubatud;
- aiaga piirata võib üksnes õuemaad, üldjuhul mitte üle 0,4 ha, et säilitada hajusale asustustrile omast avatud ruumi ja võimaldada ulukite vaba liikumine. Aiaga piiratav maa-alala võib olla ulatuslikum põhjendatud juhtudel (nt põllumajandusloomade pidamine, tarbeaia kaitsmine ulukite eest vms), kuid võimaldatud peab olema ulukite vaba liikumine;
- uue hoonestuse kavandamisel ei tohi läbi lõigata rohelise võrgustiku koridore – sidususe tagamiseks peab looduslikuna säilima vähemalt 50 m laiune ala;
- soovitud on puhkemajanduslik kasutus;
- rohumaad hoida koosluse säilitamise huvides üldjuhul põllumajanduslikus kasutuses (karjatamine ja regulaarne niitmine);
- võimalusel säilitada maastikulist ja bioloogist mitmekesisust – soolasid, poollooduslikke ja looduslikke niite ja neid ühendavaid koridore. Maastikulist mitmekesisust aitab säilitada ja suurendada põlluservade, kraavide, tee- ja metsaservade ning väikesepinnaliste biotoopide, nagu kiviühjad ja põlluvahe-metsatukad, hoidmine;
- rohelise võrgustiku toimimise tagamisega tuleb arvestada kaevandamisloale tingimuste seadmisel, korrastamistingimuste andmisel ja nende alusel korrastamisprojekti koostamisel. Vajadusel tuleb lisada kaevandamisloale tingimused leevendavate meetmete rakendamiseks;
- infrastruktuuriobjektide (eelkõige maanteed) arenduste/rekonstrueerimise korral, mis üldjuhul toimuvad rohelise võrgustiku konfliktialadena, tuleb nende objektide kavandamise (planeerimise, projekteerimise) faasis ette näha toimivad lahendused konfliktide leevendamiseks, kasutades vastavalt vajadusele tee-ehituslikke, liikluskorralduslikke jm asjakohaseid meetmeid;
- riigikaitse objektide/alade rajamisel ja korraldamisel tuleb arvestada rohelise võrgustiku eesmärgi.

Joonis 2. Tõrva valla üldplaneeringu kohaste väärtuste paiknemine eriplaneeringuala suhtes.

Eriplaneeringu koostamisel lähtutakse rohevõrgustiku ja väärtusliku põllumajandusmaa osas üldplaneeringus esitatud tingimustest.

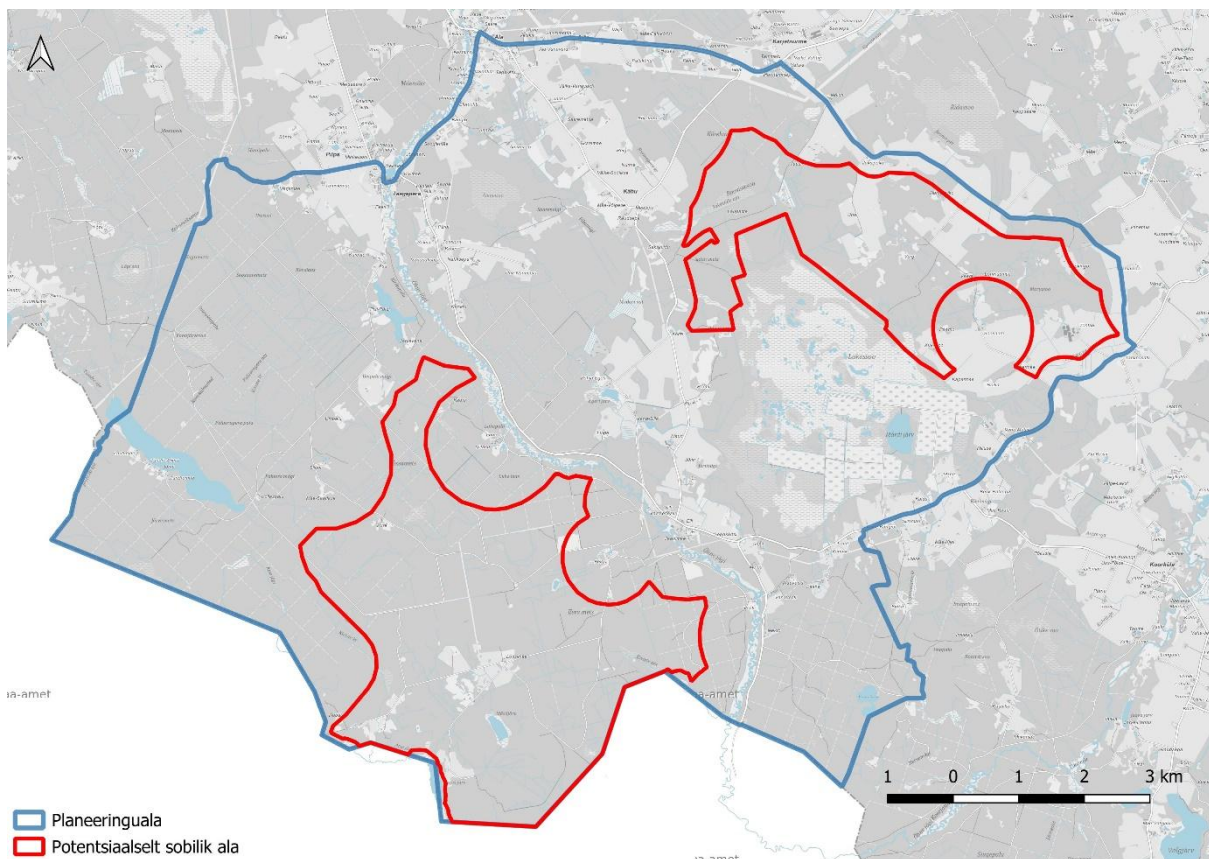

3 Planeerimislahendus

Tuulepargile projekteerimistingimuste väljastamisel tuleb lähtuda asukoha eelvaliku osaga määratud maa-aladest ja tingimustest, mis on kirjeldatud käesolevas peatükis ja esitatud planeeringu eelvaliku joonisel ning planeeringu edasisel koostamisel läbi viidavast koostööst.

3.1 Eelvaliku ala tekkelu

Tuulepargi asukoha eelvaliku määramisel arvestati ptk 1 välja toodud planeeringu koostamise eesmäärke, ptk 2 esitatud arengudokumentide sisendeid ning huvitatud isikute asjakohast sisendit. Töö algetapis leiti esmase kaardianalüüsi alusel võimalikud potentsiaalselt sobivad alad (vt joonis 3). Kaardianalüüsil ilmnes, et eriplaneeringu territooriumil paikneb potentsiaalselt kaks piirkonda, millel puuduvad otsesed välistavad tegurid eriplaneeringuga käsitletava objekti asukoha edasiseks valikuks ning millel on olemas piisav territoorium. Piirkondade kirjeldus ja potentsiaalses mõjualas paiknevate objektide kirjeldus on esitatud planeeringu lähteseisukohtades ja KSH programmis ning seda siin ei korrata. Mõjude hindamise aruandes on vastava mõjuvaldkonna mõju hindamise juures esitatud ka asjakohane olemasoleva keskkonnaseisundi info.

Joonis 3. Esmasel kaardianalüüsil selgunud tuulepargi asukohaks potentsiaalselt sobilikud alad (KSH).

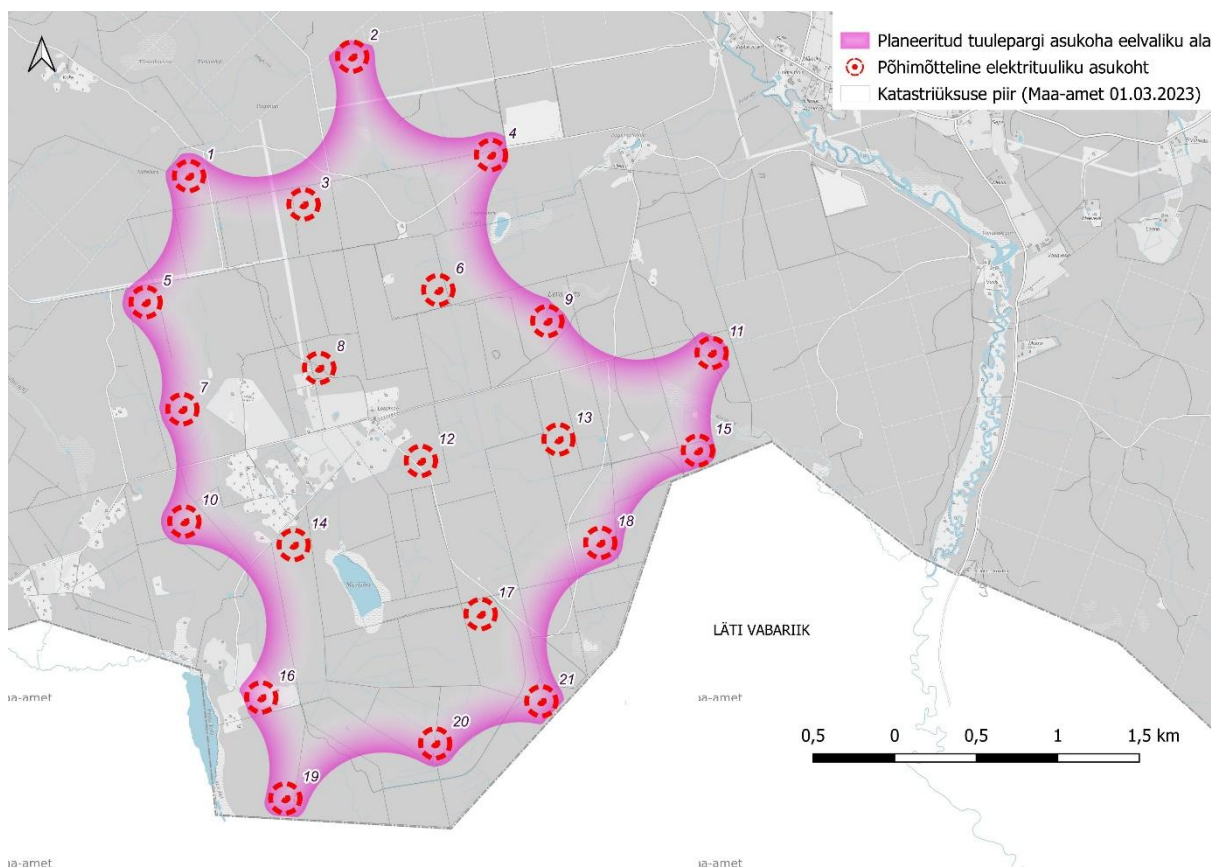
Mõjude hindamise tulemusel kujunesid eelvalikualade piirid ja määrati tingimused aladele ehitamiseks. Eespool esitatud joonisel olevatest potentsiaalsetest aladest jäi loodusest uuringute käigus leitud liikide elupaikadest lähtuvalt põhja- ja idapoolne tervenisti ära.

Eriplaneeringu koostamisel ja selle käigus mõjude hindamisel on olnud eesmärgiks tagada, et planeeringulahendus oleks elukeskkonda parendav, huvisid tasakaalustav ja lõimiv ning otstarbekat, mõistlikku ja säästlikku maakasutust tagav. Lähtuvalt mõjude hindamisest on korrigeeritud asukoha eelvaliku alade piire, sh loobutud osade alade osas eelvaliku tegemisest. Elektrienergia positsioonide, mille osas esineb veendumus olulise ebasoodsa keskkonnamõju puudumiseks juhul kui rakendatakse planeeringud esitatud leevendavaid meetmeid, on määratud põhimõttelised elektrienergia asukohad, esitatud võimalikud teenindava taristu asukohad ja seatud järgnevates peatükkides esitatud

tingimused, mida täites, sh ka tingimustes esitatud vajalikke uuringuid tehes, on tagatud planeeringu elluviimine ja vastavus nii looduskaitseliste eesmärkidele, taastuenergia eesmärkide täitmisele kui ka piirkonna elanike tervisekaitseliste nõuetele.

3.2 Tuulepargi eelvaliku ala

Vastavalt Vabariigi Valitsuse 26.06.2003 määrusele nr 184 *Võrgueeskiri* on tuulepark *mitmest elektrituulikust ning elektrituulikuid omavahel ja neid liitumispunktiga ühendavatest seadmetest, ehitistest ning rajatistest koosnev elektrijaam*. Maakaablil eraldiseisva rajatisena puudub oluline ruumiline mõju planeerimiseseaduse § 6 punkti 13 tähenduses. Tuulepark planeeritakse põhivõrguga ühendada maakaabliga ning maakaabli kavandamisel võib kohaliku omavalitsuse eriplaneeringus lahenduse anda üldisemas täpsusastmes ja ühendus ei pea jääma terviklikult eriplaneeringu alale. Kõigi tuulepargi asukoha eelvaliku alade ühendused planeeritakse maakaabliga ning seetõttu ei ole vajalik asukoha eelvaliku staadiumis määrata kaablikoridori – tuuleparki põhivõrguga ühendavate kaabelliinide osas näidatakse põhijoonisel põhimõttelised (näitlikud) asukohtad, millele võib projekteerimisfaasis lisanduda veel alternatiive. Liinide asukohtasid ja tingimusi ehitamiseks ei kehtestata ning see võimaldab liinide ehitamiseks anda hiljem projekteerimistingimused. Täpne liitumispunkt selgub ja sellest lähtuv liini kulgemine projekteerimisel peale liitumistingimuste määramist põhivõrgu valdaja poolt.

Joonis 4. Planeeritud tuulepargi eelvaliku ala põhimõtteliste elektrituuliku asukohtadega.

Muu taristu asukoht on esitatud planeeringus ligikaudselt ja projekteerimisel võib ehitiste asukohta täpsustada lähtudes planeeringuga seatud tingimustest. Tuuleparki teenindavat taristut võib ehitada ka väljaspoole eelvalikuala. Täpne vajadus määratakse projekteerimisel.

Eriplaneering ei reguleeri tuuleparkidega mitteseonduva taristu ja ehitiste püstitamist, kui see ei ole käesoleva planeeringuga otseselt vastuolus. See tähendab, et muude ehitiste ehitamine toimub vastavalt kehtivale õigusele, kuid muude ehitiste ehitamine ei või takistada eriplaneeringuga määratud tuulepargi elluviimist, sh ei või ehitada tuulepargi lähedusse 700 m ulatuses eelvalikuala piirist

üksiktuulikut, mis piiraks või takistaks tuulepargi tõhusat tööd. Samuti tuleb müratundlike ehitiste kavandamisel arvestada tuulepargi põhjustatavate müratasemetega (vt ptk 3.9).

3.3 Projekteerimistingimuste andmise aluseks olevad tingimused

Projekteerimistingimusi on lubatud anda kogu tuulepargile kui ka igale elektrituulikule eraldi. Projekteerimisel tuleb tagada, et kaasuvad mõjud ei oleks planeeringus käsitletud mõjudest suuremad. Ehitusloa taotlusega koos tuleb esitada kohalikule omavalitsusele kogu tuulepargi KMH eelhindangu koostamiseks vajalik teave⁵, mis võimaldab hinnata tuulepargist tulenevaid mõjusid tervikuna ning sellest tulenevaid täiendavaid tingimusi eraldiseisvatele elektrituulikutele. Projekteerimisel tuleb tagada, et kaasuvad mõjud ei oleks planeeringus käsitletud mõjudest suuremad.

3.3.1 Ehitiste kasutamise otstarve

Planeeringuga on ette nähtud tuuleelektrijama (elektritootmisrajatis) rajamine, mis koosneb tuulepargi olulistest rajatistest - elektrituulikute (ehitise kasutamise otstarve⁶: 23023, tuuleelektrijaama rajatis) ja nende teenindamiseks vajalikest ehitistest (vt ptk 3.3.7).

3.3.2 Suurim lubatud arv maa-alal

Planeeringuga määratud tuulepargi asukoha eelvalikualale on lubatud püstitada kuni 21 elektrituulikut.

3.3.3 Asukoht

Iga elektrituuliku projekteeritav ehitisealune pind peab asuma planeeringuga määratud elektrituuliku hoonestusalas. Elektrituuliku vähim kaugus avaliku tee teekatte servast määratakse valemiga $L = (H + 0,5D)$, kus L on tuuliku vähim kaugus teekatte servast meetrites, H on tuuliku masti kõrgus meetrites ja D on tuuliku rootori või tiiviku diameeter meetrites.

3.3.4 Suurim lubatud ehitisealune pind

Iga elektrituuliku suurim lubatud ehitisealune pind on 40000 m².

3.3.5 Kõrgus ja vajaduse korral sügavus

Elektrituuliku suurim lubatud kõrgus olemasolevast maapinnast on 270 m. Suurim lubatud sügavus on 6 m olemasolevast maapinnast.

⁵ Nõue tuleneb KehJS § 6¹ (1). Planeeringu kooskõlastamise käigus on välja toodud, et direktiivi (EL) 2023/24131 ülevõtmiseks kavandatavate seadusemuudatustega võib kaduda õigusaktidest nõue tuulepargi jaoks teha KMH eelhindang. Juhul, kui projekteerimistingimuste või ehitusloa taotlemise hetkel ei ole enam kehtivas õiguses eelhindangu nõuet, siis võib loobuda eelhindangu koostamiseks vajaliku teabe esitamise nõudest, kuid otsustajale tuleb esitada kavandatavate tegevuste kirjeldus, kus otsustajal on võimalik hinnata tuulepargist tulenevaid mõjusid tervikuna ning sellest tulenevaid täiendavaid tingimusi eraldiseisvatele elektrituulikutele. Edasises tekstis on KMH eelhindangu mõistet täiendavalt kasutatud – juhul, kui kehtiva õiguse järgi ei ole KMH eelhindangut vaja, siis tuleb vastavas asjakohases valdkonnas (taimestik, linnustik, ökosüsteemid) esitada eksperthinnang, mis sisaldab otsustamiseks vajalikku teavet.

⁶ Majandus- ja taristuministri 02.06.2015 määrus nr 51
https://www.riigiteataja.ee/akti/isa/1260/2202/1006/MKM_m51_lisa_uus.pdf#

Joonis 5. Elekrituuliku suurim lubatud kõrgus.

3.3.6 Arhitektuurilised, ehituslikud ja kujunduslikud tingimused

Tuulikute labade viimistlemisel tuleb kasutada pinnatöötlusmeetodeid mis minimeerivad häirivate peegelduste tekke. Ptk 3.5 esitatud riskianalüüsist lähtuvalt võib olla vajalik kasutada tuuliku labadel jää tekkimist välistavat süsteemi.

3.3.7 Tuulepargi teenindamiseks vajaliku ehitise võimalik asukoht

Tuulepargi teenindamiseks rajatavad ehitised ning nende võimalikud asukohad:

- tuulepargi alajaam (ehitise kasutamise otstarve: 22145, 110 kV ja kõrgema pingega trafoalajaam või 22246, 6–35 kV alajaam ja jaotusseade). Alajaama võimalik asukoht ja tingimused on esitatud ptk 3.4;
- tuulepargi teenindamiseks vajalikud teed ja platsid (ehitise kasutamise otstarve: 21100, teed). Ehitusprojektis täpsustada teede ja platside asetus põhijoonisel kujutatud võimalikes asukohtades. Elekrituulikute montaažiplatsid võivad elekrituuliku hoonestusalast ulatuda kuni 100 m väljapoole. Olulisel kõrvalekaldumisel planeeringus esitatud põhimõttelisest lahendusest esitada projektlahendusega asjakohased põhjendused ja kokkulepped maaomanikega;
- tuulepargi teenindamiseks vajalikud elektriühendused (ehitise kasutamise otstarve: 22143, maakaabelliin). Elektriühenduste võimalik asukoht ja tingimused on esitatud ptk 3.4;
- tuulepargi teenindamiseks vajalikud sideühendused (ehitise kasutamise otstarve: 22245, side õhu- või kaabelliin). Sideühenduste osas eelistada võimalike elektriühendustega paralleelseid trasse. Täpne sidelahendus esitada ehitusprojektis;
- tuletõrje veevõtukoht (22227, tuletõrje veevõtukoht, sealhulgas hüdrant). Projekteerimisel asukoha määramisel järgida ptk 3.6 esitatud tingimusi;
- piirdeaiaid ja väravad (24212, piirdeaiaid ja väravad). Planeeringuga võimalikke asukohti ei määrata. Projekteerimisel arvestada planeeringus esitatud mõjusid vähendavate tingimustega.
- ajutine tuulemõõtemast kõrgusega kuni 155 m. Tuulemõõtemast võib asuda tuulepargi eelvalikualal;

- muud asjakohased eelpool nimetatud ehitised (va oluline rajatis). Vajadusel määrata asukoht lähtuvalt ehitise iseloomust projekteerimistingimuste andmisel või projekti koostamisel võttes arvesse planeeringus esitatud mõjusid leevendavaid meetmeid.

Kohalik omavalitsus võib tuulepargi teenindamiseks vajalikule ehitisele vajadusel väljastada eraldiseisvad projekteerimistingimused.

Eriplaneering ei reguleeri tuuleparkidega mitteseonduva taristu ja ehitiste püstitamist, kui see ei ole käesoleva planeeringuga otseselt vastuolus. See tähendab, et muude ehitiste ehitamine toimub vastavalt kehtivale õigusele, kuid muude ehitiste ehitamine ei või takistada eriplaneeringuga määratud tuulepargi elluviimist, sh ei või ehitada tuulepargi lähedusse 700 m ulatuses üksiktuulikut, mis piiraks või takistaks tuulepargi tõhusat tööd. Samuti tuleb müratundlike ehitiste kavandamisel arvestada tuulepargi põhjustatavate müratasemetega (vt ptk 3.8).

3.3.8 Ehitusuuringu tegemise vajadus

Projekteerimise aluseks on asjakohastele nõuetele vastavad ehitusgeoloogiline uuring ja geodeetiline mõõdistus. Asjakohasel juhul võib kohalik omavalitsus nõuda muu ehitusuuringu tegemist, kui selline vajadus on ilmnenud.

3.3.9 Haljastuse, heakorra ja liikluskorralduse põhimõtted

Juhul, kui tuulepargi püstitamiseks on vajalik raie ja võimalik, et ka maapinna täitmine ajutiste ladustamis- või manööveralade tegemiseks, siis tuleb peale eesmärgi täitmist tuleb luua tingimused, et alal saaks välja kujuneda algne looduslik seisund. Planeeringuga haljastusnõudeid ei seata. Jäätmete osas järgida ptk 3.20 esitatud tingimusi. Liikluskorralduse osas juhendada ptk 3.5 ja ptk 3.7 esitatust. Tuulikupargi valdaja peab tagama pideva tuuleturbiinide korrasoleku monitooringu ning hoolduste toimimise vastavalt tehnilistele tingimustele. Tuulepark peab olema oma olemasolu vältel ohutu ega tohi põhjustada ohtu inimestele, varale ega keskkonnale. Ehitise ohutuse tagamise eest vastutab selle omanik.

3.3.10 Lammutamise tähtaeg

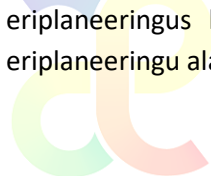
Tuulikute elueaks on umbes 25-30 aastat, muude tuulepargi ehitiste puhul vastavalt nende välja kujunenud elueale. Elekrituuliku amortiseerumisel tuleb see asendada uuega või lammutada. Rekonstrueerimine tuleb teha kolme aasta jooksul. Kasutusest välja langenud elekrituulik, mida ei ole enam võimalik kasutusse võtta, tuleb lammutada kahe aasta jooksul.

3.4 Tuuleparki teenindav elektritaristu

Planeeritud tuulepargi põhimõttelised elektriühendused on esitatud eelvaliku joonisel ning joonis 6-l. Elekrituulikud ühendatakse maakaablitega tuulepargi keskosas paikneva planeeritava keskpinge alajaamaga. Keskpinge alajaama põhimõtteline asukoht on märgitud Lossimäe maaüksusele, kuid seda võib projekteerimisel täpsustada. Tuulepargi alajaama koosseisu on lubatud püstitada 1 hoone ehitisealuse pinnaga kuni 200 m² ja suurima lubatud kõrgusega 10 m.

Tuulepargisestest maakaabelliinide põhimõtteline kulgemine on esitatud eriplaneeringu eelvaliku joonisel. Kaablikoridoride määramisel on lähtutud põhimõttest, et need asuksid valdavas osas juurdepääsuteede servas. Täpne maakaabelliinide paiknemine määrata projekteerimisel.

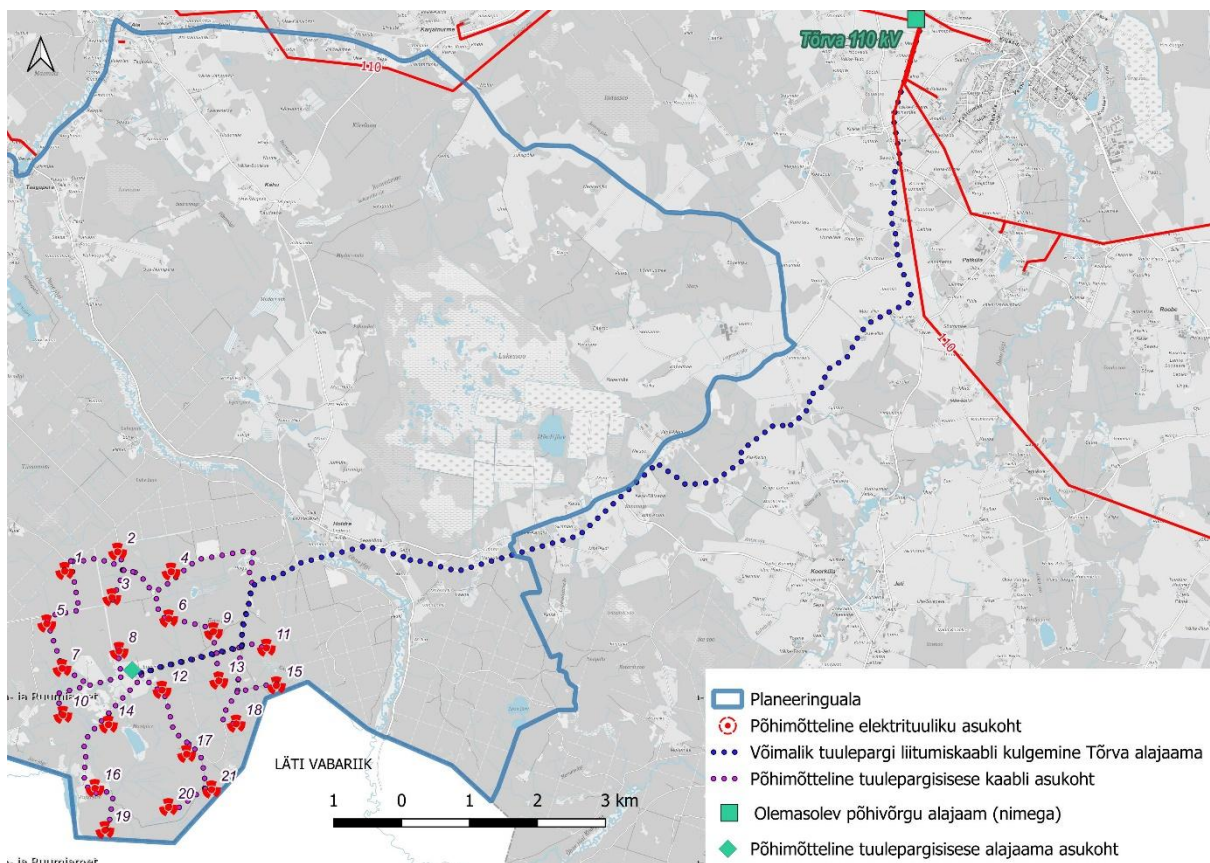
Maakaablil eraldiseisva rajatisena puudub oluline ruumiline mõju planeerimisseaduse § 6 punkti 13 tähenduses. Tuuleparki põhivõrguga ühendava maakaabli kavandamisel võib kohaliku omavalitsuse eriplaneeringus lahenduse anda üldisemas täpsusastmes ja ühendus ei pea jääma terviklikult eriplaneeringu alale.

Eriplaneeringus näeb põhimõttelise lahendusena ette, et tuulepark ühendatakse põhivõrguga planeeringuala piirist ca 4 km kirdesse jäävasse Tõrva 110 kV alajaama. Kuna liitumine jääb planeeringusalast väljapoole siis eriplaneering ei välista muid lahendusi nt uue liitumisalajaama rajamist näiteks olemasolevale 110 kV õhuliinile.

Täpne liitumispunkt (koos tehniliste parameetritega) selgub ja sellest lähtuv liini kulgemine pannakse paika projekteerimisel peale liitumistingimuste määramist põhivõrgu valdaja poolt. Võimalusel paigutada maakaabli esinemiskoridor maksimaalselt olemasolevate elektriliinide või muu tehnilise taristu koridori või selle vahetusse lähedusse, et vältida täiendava tehisobjektiga kaasnevat sekkumist looduslikku keskkonda ja vähendada maa koormamist läbi erinevate kaitsevööndite.

Edasisel tuulepargi kavandamisel vältida elektrikaabli ja selle kaitsevööndi kattumist kaitstavate loodusobjektidega.

Joonis 6. Planeeritud tuuleparki teenindavate maakaabelliinide põhimõtteline paiknemine.

3.5 Tuuleparki teenindavad teed

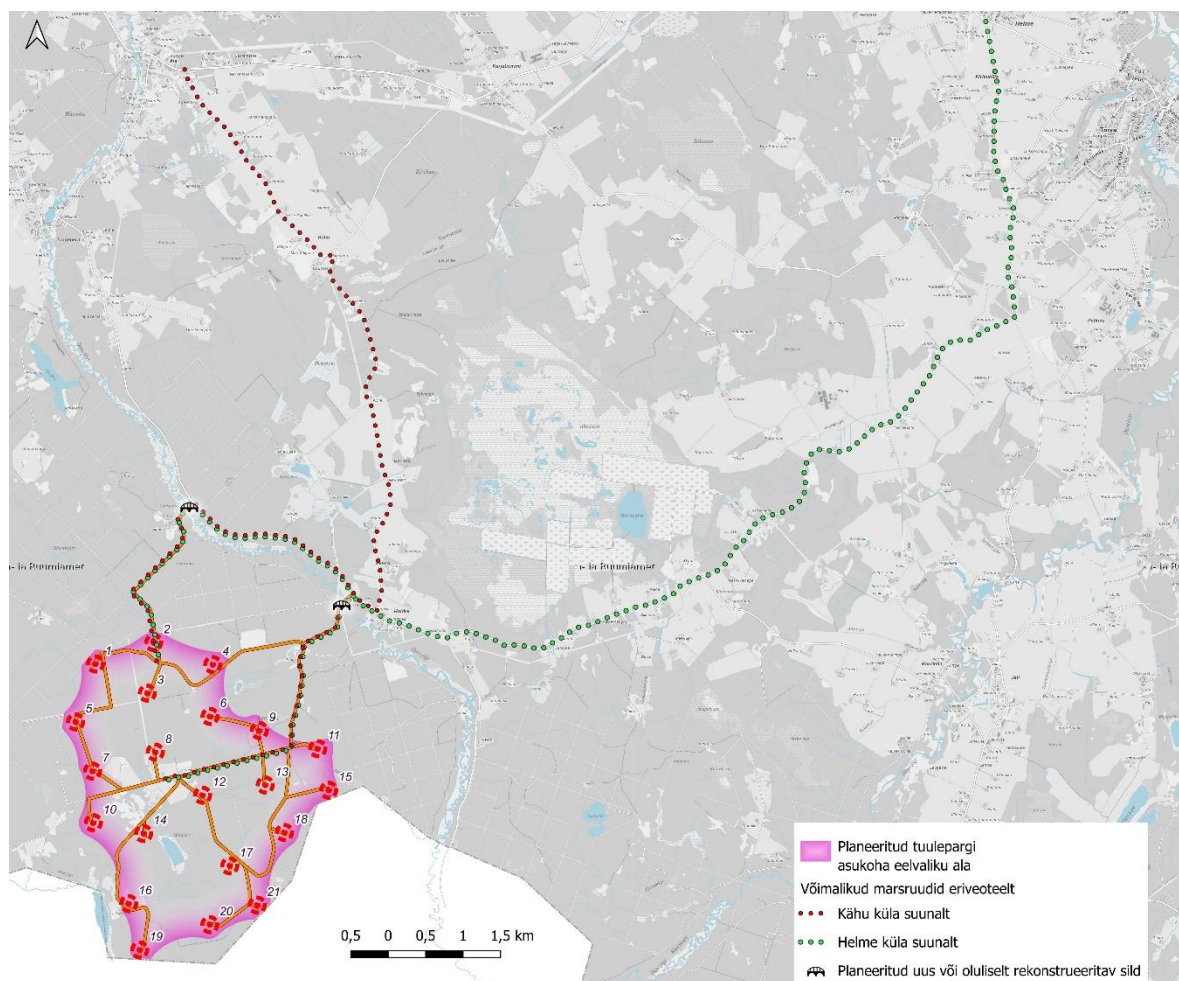
Tuulikute ehituse ning hilisema hoolduse jaoks on vajalikud suure kandevõimega ning pidevalt ligipääsetavad juurdepääsuteed tuulikuteni. Eriplaneeringu tuulepargi eelvaliku joonisel on esitatud põhimõtteliste juurdepääsuteede asukohad. Juurdepääsuteede asukoha valikul on eelisatud olemasolevaid teid ja metsasihte. Lähtuvalt valitud tuuliku tehnilistest nõuetest tuleb koostada täpsem analüüs võimalike juurdepääsuteede osas tuulepargi tööprojekti koostamisel, sealjuures tuleb teha koostööd teede omanikega. Vajadusel tuleb teostada vajalikud ristmike ümberehitused, teede laiendused ning rakendada liikluskorralduslikke meetmeid tuulikute ohutuks kohale toomiseks.

Tuulepargi eelvalikualal tuulikupositsioonide nr 13 ja 18 läheduses paikneb eratee, mis on üldplaneeringuga kavandatud avalikuks kasutamiseks. Eriplaneering teeb selles selle tee osas ettepaneku üldplaneeringu muutmiseks (vt ptk 3.21) selliselt, et seda erateed ei muudetaks avalikult kasutatavaks teeks.

Teatud ilmastikuolude korral on võimalik oht jäätüki tekkeks elektrituulikul ja teel liikuvale isikule või sõidukile kukkumiseks. Võimaliku ohu vältimiseks tuleb elektrituulikutele, mille ohutsooni⁷ jääb avalikult kasutatav tee, paigaldada jäätumisvastane süsteem ja:

- projekteerimisel määrata elektrituulikute lähialal ohutsoon, koostada seal tegutsemiseks juhised;
- ohutsooniga teele pööramisel eelneval ristmikul või matkarajal tuleb tähistada eesolev ohutsooni ala, et teed kasutada sooviv isik saaks otsustada kas soovib teed kasutada või mitte.

Ehitatavate elektrituulikute detailid on eeldatavalt vaja tuua Paldiski sadamast läbi Mandri-Eesti. Teekonna pikkuseks kujuneb ca 250 km. Transpordiameti avaldatud info kohased olemasolevad eriveoteede koridorid planeeritud eelvalikualani ei vii ning joonis 7-l esitatud marsruutidest tuleb veoste täpsemate tehniliste parameetrite alusel valida sobilikum ning kohandada see suurveoste transportimiseks. Eriplaneeringus on esitatud kaks võimalikku tee koridori, täpne juurdepääsutee lahendus eriveoteelt esitada projekteerimisel.

Joonis 7. Elektrituulikute võimalikud transpordimarsruudid eriveoteelt.

Lähtuvalt valitud elektrituuliku tehnilistest nõuetest tuleb koos projektiga esitada Tõrva valla piires elektrituuliku transportimise skeem, ümberehitamisvajaduste korral lahendada koostöös maaomanike ja tee valdajaga tehniline lahendus. Vajadusel tuleb teostada vajalikud ristmike ümberehitused, teede laiendused (sh metsaraied) ning rakendada liikluskorralduslikke meetmeid elektrituulikute ohutuks kohale toomiseks. Võimalike laienduste kavandamisel tuleb arvestada mh ka looduskaitseliste

⁷ Ohutsoonina käsitletakse käesolevas planeeringus kaugust elektrituulikust $1,5 \times (\text{torni kõrgus} + \text{rootori läbimõõt})$, mis on maksimaalne ohu esinemise ulatus. Kuna ohutsoon on leitud üldistatult, siis ohutsooni ulatust võib tuulepargi omanik vähendada täpsema riskihinnangu alusel.

piirangutega. Planeeringus on märgitud olemasolevad sillad üle Õhne jõe, mida võib vastavalt vajadusele oluliselt ümber ehitada või uuega asendada. Täpne vajadus sildade/silla rekonstrueerimiseks/asendamiseks selgitada välja projekteerimisel. Ehitusprojekti koostamisel teha koostööd Transpordiametiga, et selgitada välja riigiteede liikluskorralduse ja ümberehituse vajadus seoses eriveostega ja ehitusaegsete veostega.

Transpordiamet ei võta arendustegevuse vajadustest tingitud uute teelõikude rajamise ja riigiteede ümberehitamise kohustust kui riigiteede võrgustiku arengu seisukohalt selleks vajadus puudub. Enne ehituse algust tuleb fikseerida kasutatavate kohalike teede seisukord ning ehituse käigus tagada teede regulaarne puhastamine, tolmutõrje ning vajadusel ajutine tugevdamine. Vajadusel tuleb rakendada rataste pesu süsteeme, et vältida avalike teede määrdumist. Tuulepargi rajamisest ja käitamisest tulenevad teede kahjustused ja seisundi halvenemine tuleb likvideerida tuulepargi rajaja poolt koos sellekohaste kulude kandmisega. Samuti tuleb ehituslubade andmisel tähelepanu pöörata ehitusaegse liiklusohutuse ja teede korrashoiu tagamisele, seades vastavad tingimused tuulepargi rajajale.

3.6 Tuletõrjevesi

Elektrituulikute põlengud on suhteliselt harvaesinevad, kuid erinevad allikad pakuvad, et igal aastal süttib üks elektrituulik vahemikus 2000 kuni 15000 elektrituuliku kohta. Kindlasti on tehnoloogiline areng elektrituulikute tuleohutust oluliselt parandanud, kuid põlengut ei saa kindlasti pidada välistatuks. Elektrituulikute suurim tuleoht valitseb elektrituuliku gondliosas, kus paikneb suur hulk mehaanilisi ja elektrilisi süsteeme. Kuna gondel asub maapinnast umbes ca 200 m kõrgusel, siis tavapäraste pääste- ja kustutusvahenditega ei ole sellisel kõrgusel tööde teostamine võimalik. Elektrituuliku põlengu korral on eesmärgiks tagada ohutusperimeeter elektrituuliku kokkuvarisemist silmas pidades ja vältida tule edasist levikut maastikule. Tulekustutusvee olemasolu on ennekõike vajalik elektrituuliku langevate põlevate osiste kustutamiseks ja maastikupõlengu tekkimise takistamiseks. Elektrituulikute tuleohutuse tagamisel arvestada järgmiste tingimustega:

- elektrituulikud tuleb varustada tulekustutusvahenditega, häireseadmete ja automaatse tulekustutussüsteemiga;
- Päästeametile peab väljakutse korral olema tagatud vajalik juurdepääs ehitistele ja olulistele seadmetele;
- tuulepargi valmimisel tuleb teha koostööd Päästeametiga ja koostada plaanid erinevate ohu- ja/või avariilukordade lahendamiseks.

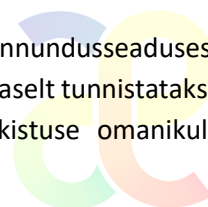
Projekteerimisel tuleb tagada, et igast elektrituulikust asuks tuletõrje veevõtukoht kuni 3 km kaugusel. Planeeringu joonisele on kantud seitse võimalikku tuletõrjevee saamise asukohta ning kus täna paikneb tiik.

Edasisel kavandamisel tagada veevõtukohta vähim lubatud maht on 500 m³. Tuletõrje veevõtukoht peab paiknema teenindustee ääres ja sellele peab olema vähemalt 15 m raadiusega mahaõit. Tuletõrje veevõtukoht peab olema varustatud kuivhüdrandiga. Kui tuletõrje veevõtukoht on elektrituulikule lähemal kui elektrituuliku kogukõrgus, siis peab vastava lähima elektrituuliku päästetöödeks kasutama järgmist lähimat veevõtukohta (kaugus mööda teed kuni kolm km).

Projekteerimisel on koostöös Päästeameti ja maaomanikuga lubatud planeeritud veevõtukohta asukohta muuta lähtudes eelpool kirjeldatud tingimustest.

3.7 Lennuohutuse tagamine

Ehitusprojekti koostamisel teha koostööd Transpordiametiga, et selgitada välja lennundusseadusest (LennS) tulenevad nõuded. Arvestada, et eriplaneeringus välja toodud kõrguste kohaselt tunnistatakse tuulikupark lennutakistuseks ning vastavalt LennS § 34² kohalduvad lennutakistuse omanikule

markeerimise või valgustamise nõuded. Lennutakistus kantakse AIP-i ning lennuväljatakistuste andmestikku.

Planeeritavad elektrituulikud on oma kõrguse tõttu takistused. Rahvusvahelise Tsiviillennunduse Konventsiooni lisa 14 (ICAO Annex 14) nõuetest lähtuvalt peavad elektrituulikud olema valgustatud kas madalintensiivsusega tüüp B tuledega või keskintensiivsusega tüüp B tuledega. Kuna tuulepargi näol on tegu takistuste grupiga, ei pea keskintensiivsusega tulesid paigaldama igale elektrituulikule. Keskintensiivsusega tuledega peab valgustatud olema pargi perimeeter ning tulede vahekaugus ei tohi seejuures ületada 900 meetrit. Keskintensiivsusega tulede paigaldamisel tuleb tagada, et tuled sähviksid samaaegselt.

Visuaalse mõju vähendamiseks maapinnal on soovitatav võimalusel kasutada tulesid, mille nähtavust maapinnalt on piiratud.

3.8 Riigikaitselised piirangud

Tuulepargi eelvalikuala määramisel lähtuti teadaolevast infost riigikaitseliste ehitiste ja nende piiranguvööndite paiknemise osas. Planeeritud tuulepark jääb täies ulatuses Kaitseministeeriumi poolt avaldatud sektorisse, mis on Kesk-Eesti kompensatsiooniala alates 2025. aastast. Tuulepark valmib peale vastavate riigikaitseliste kompensatsioonimeetmete rakendamist. Tuulepargi ehitusprojektid tuleb kooskõlastada Kaitseministeeriumiga.

3.9 Mürakategooria määramine

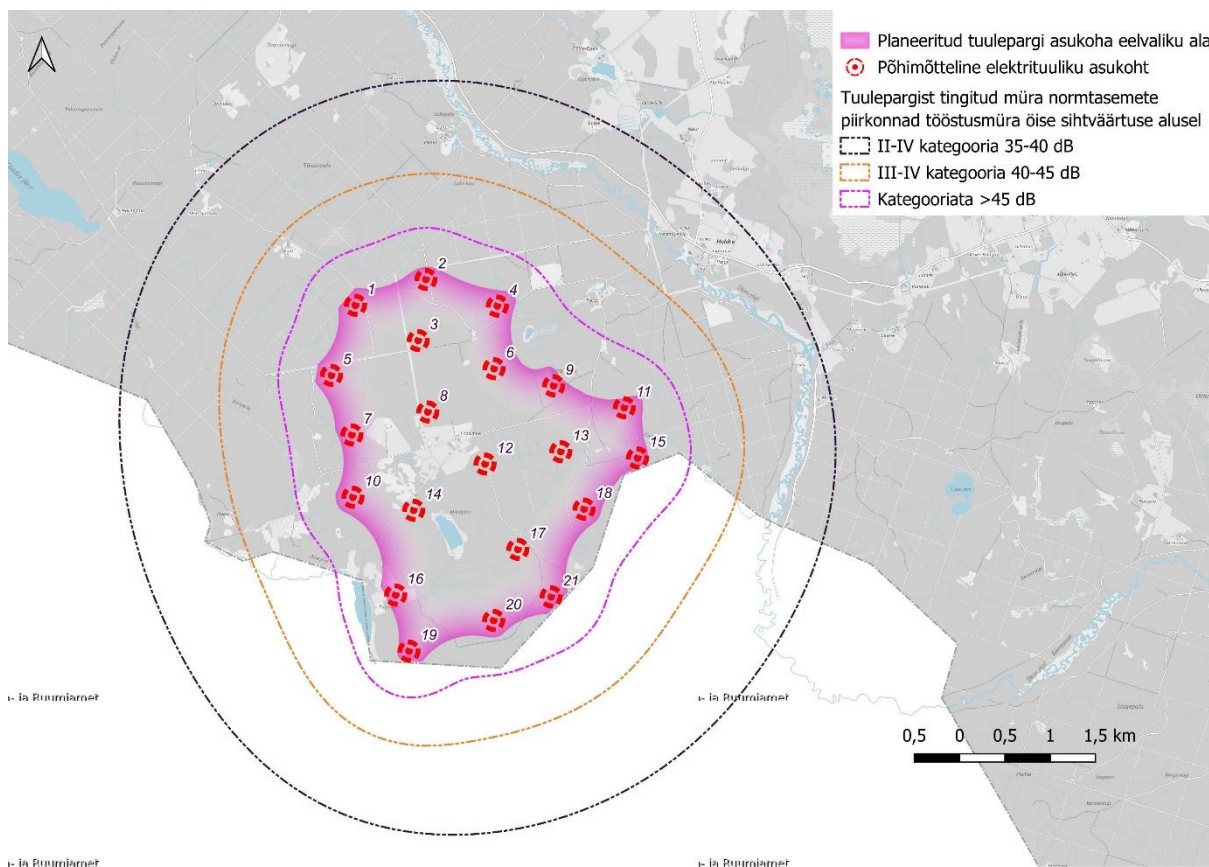
Tuulepargi elektrituulikute lähtub müra, mis ei võimalda ehitada uut elamut või mõnda muud müratundlikku ehitist elektrituuliku vahetusse naabrusesse. Olemasolevate elamute ja hoonete rekonstrueerimine määratletud mürakategooria piirkonnas on lubatud. Määruses⁸ on määratud müra kategooriate kohased normtasemed. Müra suurus ja levik sõltub elektrituuliku mudelist, elektrituuliku kõrgusest, elektrituulikute arvust, nende paiknemisest ning maastikust. KSH läbiviimisel on leitud kavandatud elektrituulikute paiknemisele vastavad mürakategooria alade tööstusmüra sihtväärtusele vastava müra leviku alad.

Tuulepargi edasisel kavandamisel tuleb:

- eelistada madalama müratasemega elektrituulikute mudeleid, mis kasutavad tehnilisi müra vähendamise meetmeid (nt labade hammastatud servad vms). Kasutada uusi töökorras tuulikuid;
- jälgida tuuliku tootjapoolseid tehnilisi nõudeid. Tuuliku tootjad garanteerivad tuuliku tehnilises dokumentatsioonis esitatud müraemissioonid juhul kui tuulikud on paigaldatud ja hooldatud nõuetekohaselt. Tuulikute paigutamisel teineteisele lähemale kui on tehniliselt soovitatav, võivad müraemissioonid osutuda suuremaks kui garanteeritud müratase;
- ehitusloa taotlusel esitada kasutada soovitava tuuliku parameetritele vastava helivõimsustaseme andmed ja sellele vastav mürataseme modelleering, mille alusel omaavalitsusel on võimalik veenduda vastava tuuliku mudeli kasutamisel müra normtasemetega täitmisel müratundlikel aladel. Mürahinnangus arvestada koosmõju teiste piirkonnas arendatavate tuuleparkidega ajahetke parima teadmise alusel. Tagada tuleb, et tuulepark ei ületata müratundlikel aladel müra öist sihtväärtust. Sihtväärtuse ületamine on lubatud üksnes müratundliku ala omaniku nõusolekul, kuid arvestama peab, et ka omaniku nõusolekul ei ole lubatud müratundlikul alal ületada tööstusmüra öist piirväärtust;
- arvestada, et ehitusaegne müra ei tohi ületada atmosfääriõhu kaitse seaduse ning selle alusel välja antud keskkonnaministri 16.12.2016. a määruses nr 71 „Välisõhus leviva müra

⁸ Välisõhus leviva müra normtasemed ja mürataseme mõõtmise, määramise ja hindamise meetodid

normtasemed ja mürataseme mõõtmise, määramise ja hindamise meetodid” ja sotsiaalministri 12.11.2025 määrus nr 61 „Nõuded müra, sealhulgas ultra- ja infraheli ohutusele elamutes ja ühiskasutusega hoonetes ning helirõhutaseme mõõtmise meetodid” sätestatud müra normtasemeid. Mürarikkaid ehitustöid vältida öisel perioodil.

Joonis 8. Planeeritud tuulepargist tingitud müra normtasemete piirkonnad tööstusmüra öise sihtväärtuse alusel.

Tuulepargi valmimise järel (6 kuu jooksul) tuleb teostada vähemalt kahe tuulepargile lähima elamu õuealadel müratasemete kontrollmõõtmised ja hinnata vastavust tööstusmüra normtasemetele. Mõõtmised tuleb teostada asjakohase EVS-EN ISO standardi kohaselt ja akrediteeritud mõõtja poolt. Mõõtetulemused tuleb esitada kohalikule omavalitsusele.

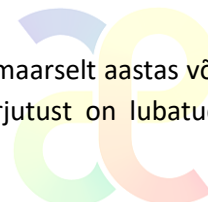
Juhul kui osutub, et elamualadel ületatakse müra normtasemeid, siis tuleb tuulepargi omanikul välja töötada meetmed tuulepargi müra vähendamiseks (nt tuulikute piiramine öisel perioodil vaiksemasse töörežiimi).

Tuulepargi valmimise järel (6 kuu jooksul) tuleb teostada madalsagedusliku müra mõõtmised tuulepargile lähimate eluhoonete siseruumides. Madalsagedusliku müra mõõtmine toimub vastavuses standardiga EVS-EN ISO 16032:202453 või samaväärse dokumendiga.

Juhul kui osutub, et elamu heliisolatsioon ei ole piisav tagamaks madalsagedusliku müra normtasemete vastavust siseruumides tuleb heliisolatsiooni parandada (tegu on tuulepargi omaniku kohustusega, mille elluviimiseks tuleb teha koostööd elamu omanikuga). Tagatud peavad olema madalsagedusliku müra normtasemed siseruumides kogu madalsagedusliku müra sageduskõvera ulatuses.

3.10 Varjutusega seonduvad mõjud

Häirival tasemel varjutust (st kliimatingimusi arvestavalt üle 8 tunni varjutust summaarselt aastas või üle 30 minuti varjutust päevas) elamualadel tuleb vältida. Häirival tasemel varjutust on lubatud

elamualal tekitada ainult varjutustundliku ala omaniku nõusolekul. Varjutuse vältimiseks on kaks võimalust:

- rajada vastavate varjutustundlike alade häiringu vähendamiseks haljastusest varjutuse tõke – tagamaks aastaringset toimimist tuleb kasutada igihaljaid liike nt kuuske. Tõke (tihe puude riba) tuleks varjutuse tõkestamiseks rajada varjutuse poolt mõjutatava elamuala tuulepargi poolse õueala kaitseks. Kuivõrd meedet tuleks rakendada väljaspool asukohavaliku ala huvitatud isikule mittekuuluvatel kinnistutel, võib selle elluviimine olla keerukas ning nõuab koostööd vastava mõjutatava elamuala omanikuga, vajadusel seada servituut. Meedet on võimalik kasutada Pelgu elamuala õueala kaitseks. Selleks on planeeringus määratud säilitatav/rajatav metsaala Pelgu maaüksuse elamuala õuealast idas ja põhjas;
- kasutada olulisel määral varjutust (üle 8 h/a) põhjustavatel tuulikutel automaatset varjutuse esinemise jälgimissüsteemi, mis võimaldab valgustugevuse andurite ja tuuliku automaatse juhtimissüsteemiga koostöös häiriva varjutuse esinemise ajaks tuuliku töö peatada. Alternatiivina on võimalik kasutada ka väiksemate mõõtmetega tuulikuid kui eriplaneeringu KSH käigus hinnatud. Meedet kasutada Lätis asuva eluhoone Gundegas õuealal varjutuse häiringutaseme ületamise vältimiseks. Juhtimissüsteemil põhineva varjutuse piirangute kava välja töötamisel võib varjutuse mõjupunktide asukohta täpsustada järgnevalt:
  - siseruumi täpse mõjupunktina kasutatakse hoone kõige rohkem mõjutatud fassaadil asuva asjakohase toa tegeliku suurusega akna keskpunkti;
  - väliruumi täpseks mõjupunktiks valitakse väliruumi regulaarset kasutamist peegeldav punkt (nt terrassi või istumisala keskpunkt), mis ei paikne hoonest rohkem kui 15 m kaugusel.

Ehitusloa taotlusel tuleb esitada kasutada soovitava tuuliku parameetrite andmed ja sellele vastav varjutustaseme modelleering koos häiriva varjutuse vältimiseks kasutatavate meetmete kirjeldusega, mille alusel omaavalitsusel on võimalik veenduda vastava tuuliku mudeli kasutamisel varjutuse häiringutaseme ületamise vältimises tundlikel aladel.

3.11 Mõju vähendamine taimestikule

Vähemalt heas seisundis (A ja B esinduslikkusega) loodusdirektiivi elupaigatüüpide esinemisalad (teadaolevad kaitsealuste liikide kasvukohad ja metsa vääriselupaigad (kantud planeeringu joonisele) tuleb säilitada. Planeeringulahenduse koostamisel on tingimusega arvestatud.

Tuulepargi ehitustegevusel tuleb jälgida, et ehitusmaterjalide ja ehitusjätmete ning pinnase ladustamist ei teostataks kaitsealuste taimeliikide kasvukohtades, metsa vääriselupaikades ja loodusdirektiivi heas seisundis (A ja B esinduslikkusega) elupaigatüüpide esinemisaladel.

Veerežiimi oluliselt muutvate ehitiste puhul rakendada metsa vääriselupaikade ja loodusdirektiivi vee- ja märgala elupaigatüüpide suhtes (esitatud planeeringu joonisel) 250 m kauguspuhvit või näha projektis ette ehituslikud meetmed (nt sulundseinad, valliga kraavid jms) olulise kuivenduse mõju vältimiseks kuivenduse suhtes tundliku koosluse suunas. Väiksem kauguspuhver on aktsepteeritav ka olukordades, kus tundlik kooslus külgneb juba eelnevalt teega, kraaviga, trassikoridoriga, raielangiga vms avatud maastikuga ehk ehitusala rajamine ei suurenda tundliku koosluse alal tuulemurru ohtu ega veerežiimi muutust.

Tuulepargi projekteerimisel teostada tuulikute ja trasside ehitusalasid ja nende 50 m puhverala hõlmav taimestiku inventuur, mille käigus inventeeritakse võimalike kaitsealuste liikide esinemine. Inventuuri ei pea teostama haritavatel maadel ja tehiselikel aladel, kus kaitsealuste liikide leidumise tõenäosus on väga väike. Inventuuri käigus kaitsealuste liikide leiukohtade tuvastamisel kavandada vastavalt kasvukoha esinduslikkusele ja liigi kaitsekategooriale kas leiukoha säilitamine või nõuetekohane

ümberasustamine. Arvestama peab, et kaitsealuse liigi isendit tohib loodusest eemaldada ümberasustamise eesmärgil üksnes siis kui see ei kahjusta liigi soodsat seisundit. Kaitsealuse liigi ümberasustamine toimub Vabariigi Valitsuse kehtestatud korras.

Tuulikute ja trasside asukohtade edasisel täpsustamisel projekteerimisel tuleb tagada, et asukohtade muutmine ei põhjusta suuremat ebasoodsat mõju taimestikule ja taimekooslustele kui hinnatud lahendus. Vastav hinnang tuleb esitada ehitusloa taotluse KMH eelhinnangus.

Juhul kui osutub vältimatult vajalikuks läänepoolse juurdepääsutee kasutamine, siis tuleb järgida järgmisi meetmeid:

- juurdepääsu projekteerimisel pöörata tähelepanu metsa vääriselupaikade alal raie minimeerimise vajadusele;
- selleks, et vääriselupaikade pindala registris ei väheneks, on olemasolevate VEP-ide raie vajalik kompenseerida samaväärsete VEP-idega lähipiirkonnas (20 km raadiuses hävinenud VEP-ideid). Kompenseerimiseks võib lugeda erametsas VEP kaitse lepingu sõlmimist nii VEP-ide osas, mille puhul käesoleval ajal kaitse leping puudub kui ka uute kaardistatud VEP-ide osas. Asenduseks otsitavate VEP-ide väljavaliku korraldab arendaja. Valik kooskõlastatakse Keskkonnaametiga.

3.12 Mõju vähendamine linnustikule

Metsade haudelinnustiku kaitseks tuleb raadamised ja suuremad pinnasetööd ajastada perioodile 21.07–28.02. Vältida veerežiimi muutmist jm mõjusid, mis ei ole arenduse seisukohalt hädavajalikud. Tuulikute ja trasside asukohtade edasisel täpsustamisel projekteerimisel tuleb tagada, et asukohtade muutmine ei põhjusta suuremat ebasoodsat mõju linnustikule kui hinnatud lahendus. Vastav hinnang tuleb esitada ehitusloa taotluse KMH eelhinnangus.

Tuulepargi valmimisel tuleb keskkonnaseirena teostada hukkunud lindude otsimine koos otsija tulemuslikkuse ja röövluskoormuse testidega kahel aastal peale vastava tuulepargi rajamist vastavalt metoodikale. Metoodika kirjeldus on esitatud Maismaalinnustiku analüüsi⁹ ptk 5.3 (metoodikat võib täpsustada koostöös pädeva asutusega seire teostamise ajahetke parima teadmise alusel). Hukkunud lindude otsimist teostatakse lumevabadel perioodidel sagedusega kaks korda kuus. Seiret teostatakse tuulepargi kõigi tuulikute all (üle kümne elektrituulikuga tuulepargi puhul võib koostöös Keskkonnaametiga täpsustada seiratavate tuulikute arvu) vähemalt tuulikulaba pikkusega võrdse raadiuse ulatuses mõõdetuna elektrituuliku tornist (otsimistingimustest lähtuvalt võib otsitava ala ulatust vähendada). Seireskeemi võib seiretööde tulemuste analüüsist lähtudes täpsustada. Kui linnustiku osas ilmneb seirest soovimatu keskkonnamõju, siis tuleb seiret teostavatel ekspertidel välja tuua sobiv meetmepakett keskkonnamõju ärahoidmiseks, minimeerimiseks või kompenseerimiseks. Seire tulemusel selguva soovimatu mõju ärahoidmiseks, minimeerimiseks või kompenseerimiseks võib olla põhjendatud tuulepargiga seoses välja antavate tegevuslubade muutmine või korrigeerimine.

Alal esineb kõrge laanepüü arvukus. Laanepüü elupaikades on teadaolev tõhusaim meede isendite hukkumise vältimiseks tuulikupostidega kokkupõrgetes tuulikuposti alumise osa (kuni 10 m maapinnast) tumedaks või triibuliseks värvimine, kuna see vähendab kokkupõrke ohtu kanalistega kuni 48%. Meede aitab vältida ka võimalikke metsiste kokkupõrkeid tuuliku postidega. Meedet tuleb rakendada kõigi metsamaale rajatavate tuulikute puhul.

Linnustiku arvukuse olulise vähenemise vältimiseks tuleb asukoha eelvaliku alal (vähemalt 80 % ulatuses eelvaliku alale jäävast metsamaast) rakendada arvukust ja liigirikkust toetavaid

⁹<https://kliimaministeerium.ee/elurikkus-keskkonnakaitse/looduskaitse/uuringud-projektid-ja-analuusid#analuus-ja-lisad>

metsamajandusvõtteid. Raieid tuleb vältida lindude pesitsuse kõrgperioodil 1. maist kuni 15. juulini. Raiete käigus säilitada jalalseisvaid surnud puid. Harvendus- ja valikraie käigus jätta 1 ha kohta vähemalt 2 raiumata vähemalt 0,1 ha suurus eraldiseisvat ala, kus säilitatakse ka alusmets ja II rinne.

Metsise elupaikade vahelise sidususe tagamiseks teha uuendusraied kuni 2 ha suuruse langina. Säilitada suuri haralisi mände ja hoida võimalikult palju mustika puhmastikuga maapinda raiejäätmetest puhtana. Männile sobivates kasvukohtades säilitada raietel peapuuliigina mänd ning võimalusel I rinde koosseisus haab ning metsa uuendamisel eelistada võimalusel peapuuliigina mändi.

Asukoha eelvaliku ala metsamajandustingimused tuleb kanda planeeringu kehtestamisel Metsaregistrisse.

Asukoha eelvaliku alal teostada linnustiku punktvaatlused sügisesel perioodil enne ehitusloa taotlemist. Järgida tuleb Keskkonnaameti poolt koostatud juhendi „Tuuleparkide elustiku-uuringute metoodika ja järelseire miinimumnõuded“ ptk 1.7 esitatud metoodikat. Juhul kui tuvastatakse röövlindude või haneliste poolne oluline õhuruumi kasutus tuleb koostöös ornitoloogiga esitada täiendavad meetmed olulise hukkumisriski vältimiseks. Võimalik meede, mille rakendamise vajaduse võimalikkusega tuleb arvestada on:

- juhul kui ilmneb rohkearvuline sügisene haneliste liikumine läbi ala ning sellest tulenevalt kõrge hukkumisrisk, siis tuleb hukkumisrisk maandada tuulikute töötamise ajaliste või juhtimissüsteemi põhiste piirangutega.

Ehitusloa taotlemisel tuleb kontrollida selleks ajaks teadaolevat teavet must-toonekure pesapaiga KLO9138356 asustatuse kohta. Kui vastavaks ajahetkeks on tuulepargi mõjualasse jääva must-toonekure pesapaiga asustatus kinnitust leidnud pesitsusega, tuleb selleks ajaks kogunenud saatjaandmete olemasolul ja nende valdaja nõusolekul analüüsida must-toonekure elupaigakasutust kavandatavate tuulikute piirkonnas. Analüüsiga tuleb selgitada eelkõige tuulikute ja nende lähiumbruse kasutamise sagedus ning võimalikud regulaarsed lennuteed pesapaiga ja oluliste toitumisalade vahel. Kui analüüsi põhjal ilmneb regulaarne elupaigakasutus, millega võib kaasneda oluline hukkumisrisk, tuleb enne tuulepargi käitamise alustamist määrata liigipõhised käitamisaeagsed meetmed, millega oluline ebasoodne mõju välditakse. Kui saatjaandmed ei ole andmete valdajast tulenevalt kättesaadavad, lahendatakse sama küsimus muu selleks ajaks olemasoleva asjakohase teabe ning vajaduse korral liigieksperti hinnangu alusel.

3.13 Mõju vähendamine nahkhiirtele

Mitte kavandada raadamist potentsiaalselt sobilikel aladele nahkhiirte jaoks elupaikadena olulistena kaardistatud metsades, et vältida nahkhiirtele potentsiaalselt heade elupaikade hävimist. Kui siiski on vaja raadata elupaikadena olulistest metsades, siis tuleb seda teha väljaspool nahkhiirte suvist aktiivsuseperioodi (1. mai–30. september), et vältida häiringuid kaitstavatele loomadele.

Kui metsaraiet teostatakse nahkhiirte aktiivsuseperioodil (aprill–oktoober), siis võivad puuõõntes varjuvad nahkhiired hukkuda. Eriti ohustatud on lennuvõimetud noorloomad. Metsades ja talukohtades, kus võib esineda suuri õõnsustega puid, mida nahkhiired võivad kasutada varjekohtadena, ei tohi teostada raietöid nahkhiirte aktiivsuseperioodil, 15.04–15.10. Seejuures on kõige kriitilisem sigimisperiood, 20.05–15.07.

Nahkhiirte järelseire tuleb teostada vähemalt kahel aastal: 1–2 aastat pärast tuulikute valmimist ja 5–6 aastat peale tuulepargi valmimist, et tuvastada pikaajalised mõjud.

Esimese seire käigus tuleb leida vastused järgnevatele küsimustele:

1. kui suur on nahkhiirte hukkumisoht tuulikute tõttu?

Tuvastada millal ja kui kõrgel nahkhiired tuulikute juures liiguvad, sh: maapinna lähedal, puuvõrade kohal, labade alumisel kõrgusel, gondli kõrgusel; samas registreerida ka ilma andmed. Vaatlusi teostada vähemalt 14 ööd igal kolmel perioodil: kevadrändeperioodil 01.05–31.05, sigimisperioodil 01.06–10.07, sügisrändeperioodil 01.08–15.09.

Selgitada välja nahkhiirte hukkumisrisk/-sagedus vähemalt kolmes kõige suurema nahkhiirte hukkumisohtuga tuuliku kohas.

Saadud andmete põhjal otsustatakse tuulikute käitamispiirangute vajaduse osas nahkhiirte kõrge aktiivsusega perioodil (nt nahkhiirte kõrge hukkumise korral rakendada tuulikute tööle lülitamist tugevama tuule ja/või madalama õhutemperatuuri korral);

2. kas tuulikute läheduses esineb varem tuvastamata poegimiskolooniaid?

Tuvastada nahkhiirte aktiivsus sigimisperioodil 01.06–10.07 vähemalt kolmel ööl transektloendusega. Keskenduda võimalikele varjekohtadele (vanad haavad jt puud, hooned). Juhul kui leitakse koloonia tuuliku lähedusest (kuni 200 m kaugusel, mõõdetuna tuuliku laba otsa vertikaalprojektsioonist maapinnal), siis tuleb vastava tuuliku osas rakendada sigimis-perioodil öösiti käitamispiiranguid (määratakse täpsemalt seiretulemuste alusel).

Teisel seireperioodil piisab seirepunkti 2 teostamisest.

Eri aegadel ja kohtades tehtud vaatlused peavad olema omavahel võrreldavad. Eelistatult kasutada sarnast meetodikat ning samu seadmeid ja tarkvara.

Kui nahkhiirte osas ilmneb seirest soovimatu keskkonnamõju, siis tuleb seiret teostavatel ekspertidel välja tuua sobiv meetmepakett keskkonnamõju ärahoidmiseks, minimeerimiseks või kompenseerimiseks. Seire tulemusel selguva soovimatu mõju ärahoidmiseks, minimeerimiseks või kompenseerimiseks võib olla põhjendatud tuulepargiga seoses välja antavate tegevuslubade muutmine või korrigeerimine.

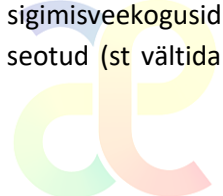
3.14 Mõju vähendamine rohevõrgustikule

Tuuleparkide ehitusalade kavandamisel ei tohi looduslike alade osakaal ühelgi rohevõrgustiku elemendil väheneda alla 90% ja seda erinevate tuuleparkide koosmõjus. Lisaks tuleb tuulikute ja nendega seotud taristu paigutamisel rohevõrgustikus tagada minimaalne rohevõrgustiku killustamine.

Kompenseerimaks rohevõrgustiku kvaliteedi langust tuulepargi alal tuleb rohevõrgustikku piirkonnas täiendada. Rohevõrgustiku analüüsi alusel on ettepanekuks kavandada planeeringualal Tõrva valla rohevõrgustiku muudatused (täiendusosalad) seoses tuulepargi rajamisega on kantud planeeringu joonisele ja need tuleb üle kanda Tõrva valla üldplaneeringusse (vt ptk 3.21).

Metsamaa raadamist tuleb maakonnaplaneeringu kohaselt rohelise võrgustiku aladel üldjuhul vältida. Kuivõrd tuuleparkide rajamisel ei ole see võimalik, siis tuleb raadatava metsaala ulatust minimeerida. Rohevõrgustiku aladel kasutada õhuliinide asemel maakaableid, mis võimaldavad vähendada oluliselt raadatava metsaala pindala. Maksimaalselt kasutada ligipääsuteedena juba olemasolevaid teid.

Tuulepargi lahenduse kavandamisel tuleb vältida kahepaiksete sigimisveekogude hävimist või olulist mõjutamist. Juhul kui see on möödapääsmatu, siis on vajalik rajada kahepaiksetele sigimiseks sobivaid asendusveekogusid. Juhul kui tuulepargi osana kavandatakse veekogusid (nt kraave või tuletõrjevõhoidlaid), siis kavandada need viisil, mis võimaldavad neil toimida ka kahepaiksete sigimisveekogudena. Juhul kui peaks olema möödapääsmatu kahepaiksete sigimisveekogusid mõjutada, peab see toimuma ajal, mil isendid ei ole konkreetsete veekogudega seotud (st vältida sigimis- ja talvitusperioodi).

Rohevõrgustiku tugialal tuleb vältida veel kuivendamata või nõrgema kuivenduse mõjuga metsaalade täiendavat kuivendamist, sest see vähendaks ala elurikkust ning tugiala ökoloogilist ja kliimamuutuste leevendamise seonduvat väärtust. Kuivendamist võib teostada tuulepargi rajamiseks vältimatult vajalikus ulatuses ning tegevuse käigus tuleb kuivendusrajatistesse integreerida leevendusrajatise nii elurikkuse tõstmiseks kui ka veereostuse vältimiseks¹⁰.

Tuulepargi edasisel projekteerimisel eelistada montaažiplatside, teede ja kaablikoridoride osas paigutuslikki lahendusi, mis kasutavad ära olemasolevat infrastruktuuri ja minimeeritavad raadatava metsa pindala. Raadamisvajaduse esinemise korral võimalusel eelistada raadatavate aladena lageraielanke ja noorendikke vanematele metsadele.

3.15 Mõju vähendamine veestikule

Ehitustööde käigus, eeskätt veekogude ületamisel teede ja trasside rajamiseks ning ehituskeeluvööndis teostatavate tööde puhul tuleb vältida veekogude kallaste kahjustamist, erosiooniohu tekkimist ning pinnase ja reostuse sattumist veekogusse. Ehitusmasinate ja veokitega veekogus sõitmine ei ole lubatud.

Ehitusaegse vee ärajuhtimine tuleb lahendada vastavas ehitusprojekti. Heljumi ja suuremate osakeste jõudmist eesvoolu saab takistada ja vähendada spetsiaalselt rajatud settebasseinides või vahetult kuivenduskraavides, sinna rajatud tammide või laienduste abil. Projekteerimisel tuleb lähtuda kehtivatest projekteerimismuutustest ning parimast võimalikust tehnoloogiast, kasutada ka antud valdkonnas olemasolevaid praktilisi kogemusi ja lahendusi.

Kui tuulepargialadel kavandatakse täiendavaid kuivenduskraave või olemasolevate kuivenduskraavide olulist rekonstrueerimist ning ehitusaegset vee ärajuhtimist, siis tuleb kraavidele enne eesvoolu või looduslikesse veekogudesse juhtimist näha ette voolurahustid (settetüügid või puhastuslodud), et vähendada heljumi sissekannet. Võtta kasutusele meetmed heljumi kraavides edasi kandumise ning piirkonna oja/desse/jõgedesse jõudmise tõkestamiseks ja/või sellest tulenevate negatiivsete mõjude vähendamiseks. Selleks on võimalik kasutusele võtta erinevaid meetodeid:

- dimensioneerida kraavid arvestades võimaliku heljumi koormusega ning vajadusel läbi viia kraavide regulaarne puhastamine;
- luua uutesse või süvendatud kraavidesse ajutised settebasseinid, et peatada kraavi külgedelt kaasa haaratud pinnaseosakeste pikem levik;
- taimestada uued või süvendatud kraavid võimalikult kiiresti, et vähendada setete erosiooni;
- paigaldada tuulikute vundamendi süvendite juurde setitid, et väljapumbatav vesi enne eesvoolu saatmist puhastada.

Projekteerimisel on vajalik arvestada olemasolevate maaparandusehitistega, sh vajadusel kavandada nende ümberehitamine või täiendamine ning tegevusega ei tohi muuta veerežiimi ka süsteemi ümbritsevatel aladel. Ehitustegevusega ei tohi kahjustada olemasolevate maaparandussüsteemide (drenaaži) toimimist. Kui drenaaži mõjutamine on vältimatu, siis tuleb maaparandussüsteemi edasiseks toimimiseks drenaaž vajadusel rekonstrueerida. Detailne planeeringulahendus (kui seda tehakse) ja ehitusprojektid kooskõlastada Maa- ja Ruumiametiga.

Tuulepargi projekteerimisel tuleb teostada ehitusgeoloogiline uuring määramaks sobilikke vundamendilahendusi ja taristu lahendusi. Võimaluse korral tuleks projekteerimisel eelistada tuulikute paigutamisel alasid, kus on ehitusgeoloogiliselt sobivad tingimused, mis vähendavad kuivendamise ja pinnasetööde vajadust.

¹⁰ Timmusk, T., Ots, H., D. 2024. Tehniline juhend maaparandussüsteemi keskkonnakaitserajatiste kavandamiseks. Tellija: Keskkonnaamet

Ehitustegevuse ajal peab ehitusmasinate parkimine, tankimine ja hooldus toimuma selleks ette nähtud kõvakattega pindadel. Ehitusplatsidega seotud võimalikest kütuseleketest tuleneva ohu minimeerimiseks tuleb ajutiste kütuse ja õlide hoidmisplatside rajamisel näha ette põhja- ja pinnavee kaitsmiseks meetmed, nt ehitustööde perioodiks kindlustada parkimisplatsid ja materjalide ning pinnase ladustamise platsid geomembraaniga vms alusega, et vältida lekkeid pinna- ja põhjavette.

Ehitusaegsed ajutised laod ning ehitusmasinate parkimiskohad rajada kaugemale kui 50 m joogiveekaevudest ja Eesti Looduse Infosüsteem EELIS kohastest voolu-ning seisuveekogudest.

Uute kraavide kaevamisest hoiduda kui selleks vältimatu vajadus puudub. Uute teede rajamisel eelistada olemasolevate kraavide kaldaid vm viisil juba muudetud veerežiimiga alasid. Uute teede rajamisel projekteerida olemasolevatele vooluveekogudele ja kraavidele piisava läbilaskevõimega truubid/sillad, et vältida uute liigniiskete või -kuivade alade teket.

Veerežiimi oluliselt muutvate ehitiste puhul rakendada heas seisundis märgalade suhtes (esitatud planeeringu põhijoonisel) 250 m kauguspuhvrit või näha projektis ette ehituslikud meetmed (nt sulundseinad, valliga kraavid jms) olulise kuivenduse mõju vältimiseks kuivenduse suhtes tundliku koosluse suunas. Väiksem kauguspuhver on aktsepteeritav ka olukordades, kus tundlik kooslus külgneb juba eelnevalt teega, kraaviga, trassikoridoriga, raielangiga vms avatud maastikuga ehk ehitusala rajamine ei suurenda tundliku koosluse alal veerežiimi muutust.

Õhne jõe silla rekonstrueerimisel või uues silla rajamisel tuleb arvestada, et puu- ja põõsarinde raieks jõe veekaitsevööndis on vajalik Keskkonnaameti nõusolek (vastavalt veeseaduse § 119, vt täpsemalt ptk 4.3). Silla ehitamisel ja selle järgselt peab rajatis läbi laskma veekogule omased vooluhulgad ja ei tohi tekitada paisutust. Veekogu põhi peab silla all jääma ühtlane, võrreldes sellest ülesvoolu ja allavoolu jääva veekogu põhjaga. Töid veekogus ei tohi teostada kalade aktiivsel kude- ja rändeajal.

Õhne jõe silla rekonstrueerimisel või uue silla rajamisel tuleb arvestada veekeskkonnariskiga tegevuse registreeringu või veeloa vajadusega (VeeS § 196 lg 2, § 187). Samuti tuleb arvestada keskkonnamõju hindamise (KMH) eelhindangu andmise vajadusega, kui rajatakse sild, mille tagajärjel muutub veekogu ristlõike pindala, või kui süvendatakse veekogu alates mahust 100 kuupmeetrit.

3.16 Mõju vähendamine väärtuslikule põllumajandusmaale ja huumuskihile

Ehitustöödel tuleb kasutada töökorras ja hooldatud transpordi- ja ehitusmasinaid. Vältida tuleb sõidukitest ja masinatest ohtlike ainete lekkimist keskkonda. Kooritav kasvupinnas tuleb võimalikult suures ulatuses taaskasutada objektil kohapeal. Põllumaadel laotada väljakaevatav kasvupinnas ümbritsevale põllumajandusmaale. Kui kohapealne taaskasutus ei ole võimalik siis käidelda pinnas vastavalt kehtivale regulatsioonile tagades maksimaalselt selle taaskasutus. Pinnasetööde lõppedes tuleb pinnasetöödest mõjutatud ala heakorrastada.

Taristu kavandamisel väärtuslikule põllumajandusmaale paigutada ehitised massiivi servaalale, et tagada massiivi tõhus kasutamine. Tuulepark ei tohi halvenda oluliselt väärtusliku põllumajandusmaa sihtotstarbelist kasutamist.

3.17 Mõju vähendamine kliimale

Tuulepargi edasisel projekteerimisel pöörata tähelepanu, et tuulepargi rajamisega ei kaasneks lähialadel paiknevate märgalade olulist kuivendamist. Metsamaa raadamisega kaasnev mõju kuulub kompenseerimisele metsaseaduse ja keskkonnatasude seaduse kohaselt.

3.18 Mõju vähendamine kultuuripärandile

Hästi ja väga hästi säilinud pärandkultuuriobjektide säilimine tuleb tuuleparkide edasisel kavandamisel säilitada. Kultuuripärandi registri kohaselt asub kavandatava tuulepargi juurdepääsutee servas üks väärtuslik metsavahikoht (Vastseveski maaüksus; 20301:001:0024) ja Pelgu tööliste maja (Pelgu

maaüksus; 20301:001:0219) ning need on märgitud planeeringu joonisele. Soovitav on pärandkultuuriobjektide korrastamine, tähistamine ja avaliku juurdepääsu tagamine.

3.19 Mõju sideteenustele

Tuulepargi edasisel kavandamisel tuleb teha koostööd Kaitseministeeriumi, Transpordiameti, Siseministeeriumi Infotehnoloogia- ja Arenduskeskusega ning sidevõrkude operaatoritega selgitamaks tuulepargi rajamisega kaasneda võivaid võimalikke mõjusid radaritele ning sideteenustele.

3.20 Jäätmete

Tuulepargi ehitus- ja käitamisetaapis tuleb:

- rakendada sobivaid jäätmetekke vältimise võimalusi ning kanda hoolt, et tekkivad jäätmed ei põhjusta ülemäärast ohtu tervisele, varale ja keskkonnale. Tekkivad jäätmed tuleb koguda liigiti, jäätmeliigile sobivasse ja jäätmete füüsilis-keemilistele omadustele vastupidavasse kogumisvahendisse. Puistesse kogumisel tuleb eelistada kõvakattega pinda või vajadusel maapind ja/või jäätmed katta ilmastiku- ja lekkekindla kattega, et vältida jäätmete või neist leostumise tulemusena saasteainete keskkonda sattumist ning laialikandumist tuulega;
- vältida jäätmete pikaajalist ladustamist tekkekohal ning tekkivad jäätmed esimesel võimalusel käitlemiseks üle anda loastatud jäätmekäitlejale. Jäätmekäitleja valikul on soovitatav rakendada läheduse põhimõtet, et vähendada jäätmete transportimisest tulenevat negatiivset mõju keskkonnale;
- juhendada prioriteetide järjestuses jäätmehierarhiast. Jäätmed, millele on olemas kordus- ja taaskasutusvõimalused, tuleb suunata käitlusesse vastavalt. Jäätmete taaskasutusse suunamisel tuleb eelistada ringlussevõttu;
- jäätmed, mis sobivad ja mis on lubatud tekkekohal taaskasutamiseks (eeskätt huumuskiht ja väljakaevatav pinnas), võimalikult suures ulatuses taaskasutada objektil kohapeal. Jäätmete tekkekohal taaskasutamisel tuleb juhendada asjakohastes õigusaktides sätestatud nõuetest;
- avariiliste olukordade esinemise tõenäosuse vähendamiseks rakendada pidevat järelevalvet jäätmehoolduse üle ning reostuse tekkimisel tagada selle asjakohane ja kiire likvideerimine.

Tuulepargi rajatiste eluea lõpul lasub tuulepargi omanikul kohustus tuulepargi elektrituulikute maapealsete osade ja alajaamade maapealsete osade lammutamiseks. Lammutuse korral tuleb see läbi viia lammutusprojekti kohaselt, sh kõik lammutuse käigus tekkivad jäätmed tuleb nõuetekohaselt käidelda.

3.21 Kehtivate detailplaneeringute kehtivuse peatamine

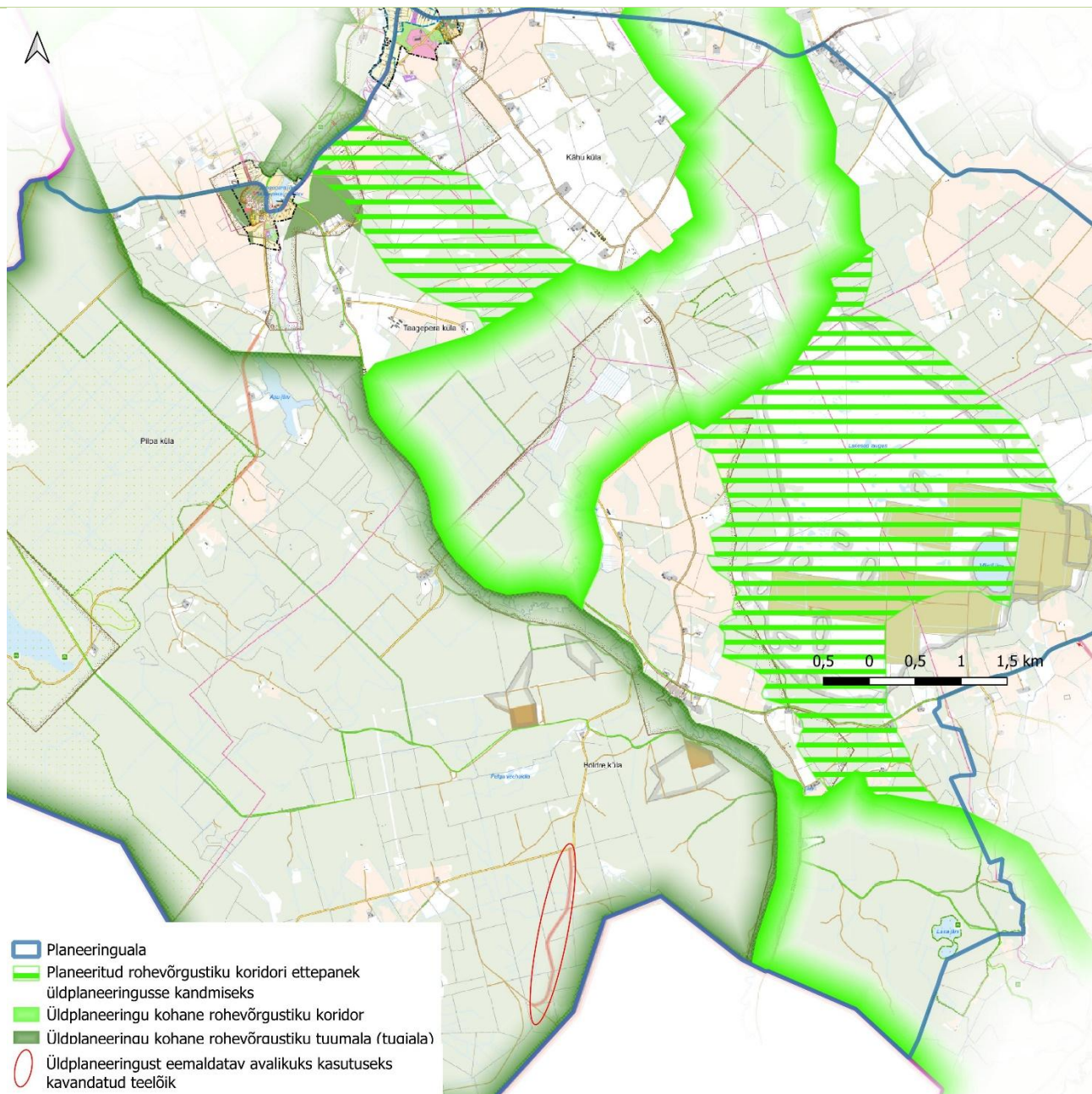
Planeeringualal puuduvad kehtivad detailplaneeringud – seega ei teki olukorda, et kehtiv detailplaneering kaotaks kehtivuse.

3.22 Detailplaneeringute koostamine eriplaneeringu planeeringualal

Planeeringualale võib koostada detailplaneeringu, kui detailplaneeringu lahendus ei ole vastuolus kehtiva üldplaneeringuga ega käesolevas planeeringus seatud tingimustega ning detailplaneeringuga kavandatava tegevusega ei takistata ega kahjustata käesolevas planeeringus kavandatud tuulepargi põhilahenduse elluviimist ega toimimist.

3.23 Üldplaneeringu muutmine

Eriplaneeringuga muudetakse Tõrva valla üldplaneeringut lisades rohevõrgustikku kaks täiendavat koridori ja eemaldades üldplaneeringust Holdre külas avalikuks kasutuseks kavandatud eratee (vt joonis 9).

Joonis 9. Üldplaneeringu rohevõrgustiku ja avalikuks kasutuseks kavandatud tee muutmise ettepanek.

3.24 Planeeringu elluviimine

Pärast eriplaneeringu kehtestamist toimub tuulepargi rajamine etapiviisiliselt. Planeeringu elluviimisel tuleb järgida planeeringus sätestatud tingimusi ning ehitamise ja ehitiste kasutamise ajal kehtivaid õigusaktide nõudeid. Alljärgnevalt on kirjeldatud planeeringu elluviimise peamised tegevused ja nende põhimõtteline järjestus. Tegevusi võib korraldada ka paralleelselt või asjaolude täpsustumisel nende põhimõttelist järjestust muuta, kui see on kooskõlas nende olemuse ja õigusaktides sätestatud nõuetega.

1. Riigimaadel arendusõiguse omandamine

Tuulepargi rajamiseks vajalike riigimaade kasutusõigused omandatakse õigusaktides sätestatud korras, sealhulgas vajaduse korral enampakkumise või muu asjakohase menetluse kaudu.

2. Asjaõiguslike kokkulepete sõlmimine

Tuulepargi rajamiseks ja kasutamiseks vajalikus ulatuses sõlmitakse maaomanikega asjaõiguslikud kokkulepped ning seatakse vajaduse korral servituudid või muud kasutusõigused. Kokkulepped võivad

olla vajalikud muu hulgas juurdepääsuteede, elektri ülekandeliinide (maakaablite), tehnovõrkude ja muude rajatiste ehitamiseks, kasutamiseks ning hooldamiseks. Samuti sõlmitakse vajaduse korral kokkulepped olemasolevate teede ümberehitamiseks, tugevdamiseks või transpordiks vajalike pöörderaadiuste tagamiseks.

Asjaõiguslikke kokkuleppeid täpsustatakse vajaduse korral projekteerimise käigus, lähtudes kavandatavate ehitiste täpsustunud asukohtadest ja tehnilistest lahendustest.

3. Projekteerimistingimuste taotlemine

Projekteerimistingimused taotletakse ja väljastatakse õigusaktides sätestatud juhtudel ja korras. Projekteerimistingimuste andmisel lähtutakse kehtestatud eriplaneeringust ning õigusaktidest tulenevatest nõuetest. Projekteerimistingimustega ei või muuta eriplaneeringu põhilahendust.

4. Varjutuse mõju vähendamine

Tuulepargi kavandamisel ja kasutamisel tuleb tagada planeeringus sätestatud varjutust puudutavate tingimuste täitmine. Selleks nähakse vajaduse korral ette tuulikute töö juhtimise või peatamise meetmed või sõlmitakse asjaomaste isikutega kokkulepped varjutuse talumiseks planeeringus lubatud ulatuses.

Meetmete vajadus ja ulatus täpsustatakse projekteerimisel, arvestades valitud tuulikumodelite tehnilisi näitajaid ning varjutuse modelleerimise tulemusi.

Vajaduse ilmnemisel sõlmitakse kokkulepped häirival tasemel esineva varjutuse esinemisaladel.

5. Projekteerimine ja ehitusloa taotlemine

Tuulepargi ehitusprojektid koostatakse kehtestatud eriplaneeringu, asjakohasel juhul projekteerimistingimuste ning õigusaktides sätestatud nõuete alusel. Ehitusprojektide koostamisel lähtutakse muu hulgas ehitusprojekti staadiumidele esitatavatest nõuetest.

Projekteerimine toimub vajaliku detailsusega staadiumides. Ehitusloa taotlemiseks võib ehitusprojekti koostada eelprojekti staadiumis, tingimusel et esitatud lahendus sisaldab piisavalt arusaadavat ja kontrollitavat teavet kavandatava ehitise ning selle nõuetele vastavuse hindamiseks.

Eelprojekti määratakse ehitiste asukohad, põhilised tehnilised näitajad, kasutamise põhimõtted ning insener-tehniliste lahenduste põhimõtted ulatuses, mis võimaldab kontrollida nende vastavust eriplaneeringule ja õigusaktide nõuetele. Eelprojekt peab võimaldama hinnata kavandatava ehitise ehitatavust, ohutust ning ehitamise ja kasutamise kaasnavaid asjakohaseid mõjusid.

Ehitusprojektide koostamiseks tehakse vajalikud täiendavad uuringud ja analüüsid, sealhulgas ehitusgeodeetilised uuringud ning vajaduse korral täiendavad geoloogilised, hüdrogeoloogilised ja muud uuringud. Uuringute ulatus ja detailsus peavad olema piisavad vastava projekteerimisstaadiumi lahenduste koostamiseks ja nende nõuetele vastavuse hindamiseks.

Ehitusgeoloogiliste uuringutega selgitatakse välja tuulikute vundamentide ning teede ja teenindusplatside projekteerimiseks vajalikud pinnase omadused ja geotehnilised tingimused. Tuulikute vundamendilahenduste kavandamisel arvestatakse konkreetse tuulikumodeli koormusi ning ehitusgeoloogiliste uuringute tulemusi. Eelprojekti kirjeldatakse vundamentide võimalikke põhimõttelisi lahendusi ja nende rakendamise eeldusi piisavas ulatuses, et oleks võimalik hinnata kavandatava ehitise teostatavust, ohutust ning selle rajamisega kaasnevaid mõjusid. Vundamenditüübi lõplik valik ja konstruktsiooni täpne dimensioneerimine võib toimuda põhiprojekti koostamisel, kui eelprojekti käsitletud lahendused ja nende võimalikud mõjud on ehitusloa andmiseks piisavalt hinnatud ning hilisem täpsustamine ei muuda ehitusloa aluseks oleva lahenduse olulisi tingimusi.

Tuulikumudelite täpsustamisel koostatakse või ajakohastatakse vajalikus ulatuses müra, varjutuse, nähtavuse ja visuaalse mõju analüüsid ning muud asjakohased hinnangud. Analüüsid peavad võimaldama kontrollida eriplaneeringus määratud tingimuste täitmist. Vajaduse korral nähakse ehitusprojektides ette meetmed kavandatava tegevuse mõjude vältimiseks või vähendamiseks.

Ehitusprojektid koostatakse tuulikutele ja nende vundamentidele, juurdepääsuteedele, teenindusplatsidele, elektriühendustele ja maakaabelliinidele, alajaamale, maaparandussüsteemide ümberehitamisele ning muudele ehitusluba või ehitusteatist nõudvatele ehitistele ja töödele vastavalt nende iseloomule ja õigusaktides sätestatud nõuetele.

Projekteerimisel arvestatakse tuulepargi ehitiste ja tehnovõrkude omavahelist koostoimimist ning nende seoseid olemasolevate ehitiste, taristu ja maakasutusega. Vajaduse korral kaasatakse projekteerimisse asjaomased asutused, tehnovõrkude omanikud ja võrguettevõtjad, et arvestada nende tehniliste tingimuste ja asjakohaste nõuetega.

Ehitusloa taotlemiseks esitatakse ehitusprojektid ehtisregistri kaudu pädevale asutusele. Ehitusloa menetluses kontrollitakse projektlahenduste vastavust eriplaneeringule, õigusaktidele ja muudele asjakohastele nõuetele ning kaasatakse ja küsitakse kooskõlastusi õigusaktides sätestatud korras. Ehitusloa menetluse käigus tehakse keskkonnamõju hindamise eelhinnang (vt ka ptk 3.3) ning otsustatakse keskkonnamõju hindamise algatamise või algatamata jätmise üle.

Ehitusloa menetluses tuleb tagada puudutatud isikute kaasamine õigusaktides sätestatud korras, arvestades muu hulgas ehitiste ja nende rajamise võimalikke mõjusid lähiümbruse elanikele ja kinnisasjade kasutajatele.

Ehitusluba antakse, kui õigusaktides sätestatud eeldused on täidetud ning ehitusprojekt vastab kehtestatud eriplaneeringule ja muudele kohaldatavatele nõuetele.

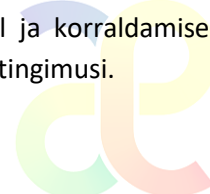
6. Ehitusprojekti täpsustamine ja tuulepargi ehitamine

Pärast ehitusloa saamist täpsustatakse ehitusprojektide lahendusi põhi- ja vajaduse korral tööprojekti staadiumis ulatuses, mis on vajalik ehitustööde korraldamiseks ja nõuetekohaseks tegemiseks. Põhiprojektis täpsustatakse eelprojektis kavandatud insener-tehnilisi lahendusi, konstruktsioone, materjale ja seadmete tehnilisi näitajaid ning koostatakse ehitustööde korraldamiseks vajalikud tehnilised lahendused. Tööprojektis esitatakse ehitamiseks vajalikud detailid, sõlmed ja muud tehnilised täpsustused.

Põhi- ja tööprojektide koostamisel tuleb lähtuda ehitusloa aluseks olnud ehitusprojektist ja ehitusloaga määratud tingimustest. Projekteerimislahenduste täpsustamisel tuleb tagada nende vastavus kehtestatud eriplaneeringule. Kui projekteerimise käigus ilmneb vajadus muuta ehitusloa aluseks olnud lahendust, tuleb hinnata muudatuse mõju ehitise nõuetele vastavusele ning vajaduse korral muuta ehitusprojekti või taotleda uus ehitusluba õigusaktides sätestatud korras.

Tuulepargi ehitamine toimub ehitusprojektide alusel, arvestades ehitusloa tingimusi ning planeeringus sätestatud keskkonnakaitselisi ja muid nõudeid. Ehitustöödega alustamiseks peavad olema täidetud õigusaktides sätestatud eeldused, sealhulgas saadud vajalikud load ja nõusolekud.

Tuulepargi ehitamine hõlmab muu hulgas vajalikke raadamis- ja ettevalmistustöid, maaparandussüsteemide ümberehitamist, juurdepääsuteede ja teenindusplatside rajamist, tuulikute vundamentide ehitamist, elektriühenduste ja alajaama rajamist ning tuulikute ja muude seadmete paigaldamist. Ehitustööde täpne järjestus määratakse ehituse ettevalmistamisel ja korraldamisel, arvestades ehitustehnoloogiat, seadmete tarnimist ning planeeringus kehtestatud tingimusi.

Ehitamise käigus tuleb rakendada planeeringus ja ehitusprojektides määratud meetmeid ehitusaegsete mõjude vältimiseks ja vähendamiseks. Vajaduse korral tuleb korraldada ehitustöödega seotud seire ja kontrollida keskkonnamõjude tingimuste täitmist.

Pärast tuulikute ja elektrisüsteemide paigaldamist tehakse vajalikud seadistus-, katsetus- ja kontrolltoimingud ning võrguga ühendamise seotud tööd koostöös asjaomase võrguettevõtjaga. Tuulepargi kasutamist alustatakse pärast õigusaktides sätestatud nõuete täitmist, sealhulgas nõutavate katsetuste läbimist ning kasutusloa saamist või muu nõutava kasutusmenetluse läbimist.

7. Seire ja seiretulemustest lähtuv tegevus

Tuulepargi ehitamise ja kasutamise ajal tehakse eriplaneeringus, keskkonnamõju strateegilise hindamise tulemustes, ehituslubades ja muudes asjakohastes dokumentides määratud seiret.

Seiretulemuste alusel hinnatakse vajadust täiendavate leevendusmeetmete rakendamiseks või olemasolevate meetmete muutmiseks. Kui seire näitab planeeringus või lubades sätestatud tingimustele mittevastavust või senisest suuremat ebasoodsat mõju, tuleb rakendada asjakohaseid meetmeid mõju vähendamiseks ja nõuetele vastavuse tagamiseks.

4 Joonis

Asukoha eelvaliku põhijoonis 1:40000

5 Lisa

Planeeringu keskkonnamõju strateegilise hindamise aruanne (KSH)

